

*Granskning och
bedömning av
kvalitetsarbetet
vid Göteborgs
universitet*

Högskoleverket 1998

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Göteborgs
universitet**

Producerad av Högskoleverket i september 1998

Högskoleverkets rapportserie 1998:26 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--98/26--SE

Innehåll: Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, oktober 1998

HÖGSKOLEVERKET

Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

En av Högskoleverkets uppgifter är att granska och bedöma kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor. Under en treårsperiod (med start 1995/96) ska kvalitetsarbetet vid 36 svenska universitet och högskolor bedömas. Högskoleverkets granskning och bedömning av kvalitetsarbete utgör en del i statsmakternas uppföljning och utvärdering av verksamheten vid universitet och högskolor.

Högskoleverket utser särskilda bedömaregrupper för varje granskning. Gruppernas bedömning görs utifrån en av lärosätet sammanställd självvärdering samt ett platsbesök på det aktuella lärosätet. En utförlig beskrivning av bedömningsprocessen och dess praktiska genomförande finns i rapporten *Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor* (Högskoleverkets rapportserie 1997:33R) med dess bilagor *Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete* (bilaga 1) och *Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor* (bilaga 2).

Utgångspunkten för bedömningen är att varje enskilt lärosäte har ansvar för kvaliteten i sin verksamhet samt för att finna lämpliga och ändamålsenliga former för kvalitetsarbetet. Högskoleverkets bedömning syftar till att utgöra en pådrivande kraft för en ständig förbättring och förnyelse av verksamheten vid de svenska lärosätena. På så sätt vill Högskoleverket bidra till att ge goda förutsättningar för svenska universitet och högskolor att bli internationellt kända och erkända för sitt kvalitetsarbete.

Innehållsförteckning

Summary	7
Universitetskanslerns bedömning	11
Bedömargruppen och dess arbete	16
Bedömargruppen	16
Arbetets uppläggning och bedrivande	16
Arbetets inriktning	17
Rapportens fortsatta uppläggning	18
Göteborgs universitet; kort beskrivning	19
Frågor rörande struktur, identitet och ledning	20
Bakgrund	20
Lägesbeskrivning	22
Synpunkter och bedömningar inom universitetet	26
Det utbildningsnära kvalitetsarbetet	33
Bakgrund	33
Kvalitetssäkringssystem Göteborgs universitet	34
Det fakultetsvisa kvalitetsarbetet	36
Vissa insatsområden	59
Jämställdhetsarbetet	59
Tredje uppgiften	60
Bedömning med synpunkter och rekommendationer	63
Det utbildningsnära kvalitetsarbetet	63
Vissa insatsområden	74
Struktur- och ledningsfrågor	75
Samlad redovisning av förslag och rekommendationer	80
Bilaga 1	83
Förteckning över material till bedömargruppen	83
Bilaga 2	85
Översiktsschema för Högskoleverkets bedömargrupp 4–7 maj 1998	85

Summary

The present report describes, analyses and gives recommendations concerning the quality development efforts of Göteborg University. It is the outcome of one of the quality audits of the 36 Swedish universities and university colleges conducted under the aegis of the National Agency for Higher Education.

Göteborg University dates back to 1954, when the Göteborg School of Medicine was incorporated in the then private Göteborg College with its faculties of humanities, social sciences and science. Today it comprises five faculties and one “faculty area”: humanities, social sciences, medicine, dentistry and science, plus the area of fine arts. The faculty of social sciences is divided into three sub-faculties, one for social sciences, one for education, and the School of Economics and Commercial Law, each of them with its own board. Furthermore, there is a special board with full economic responsibility for all activities related to teacher education.

A large number of diverse areas have thus been successively added to the original homogeneous liberal arts college, including social work, journalism, theatre, painting, opera and music. From 1986 decentralisation and “federalism“ have been the means to try to keep the university together. On a few occasions some faculties have been considering leaving the university structure, but in recent years the value of belonging to an established academic organisation has been generally accepted.

The Vice-Chancellor is supported by a deans’ council, which consists of the deans and the two pro-vice chancellors. Furthermore, he is advised by six senior academics appointed as Special Advisers to the Vice-Chancellor, each responsible for a certain area (e.g. quality assurance, information technology). The relationship between the Special Advisers and the university administration is seen by the audit team as unclear, and it is recommended that the roles of both these functions should be reviewed.

A mission statement, a vision, for Göteborg University was taken by the University Board in 1997, focusing on three dimensions: “a university for people“, “the university of learning“ and “an open university“. An action

plan to operationalise the vision is currently being developed. The faculties are doubtful about the value of the vision. Most of them agree with the general ideas expressed in it while maintaining that interpretation and operationalisation must be the task of the faculties. That is also the recommendation of the audit team.

The University Board has adopted a quality assurance system for the period 1 July 1995 – 30 June 1998 comprising all activities including administration and library services. The responsibility for maintaining and improving quality rests with all levels from departments to the university board. A six-year cycle of evaluation, comprising self-evaluation and external assessment is a fundamental feature of the system. Further important points include the following

- students' views on their education should provide a basis for self-evaluations and improvement activities at each department
- all newly-recruited teachers should be given further training in education and further training should be offered regularly
- all teachers and researchers should contribute to undergraduate education and should be given the opportunity to do research or pursue in-depth study of either a subject area or knowledge production in an area
- each faculty board and department board should establish its own quality assurance programme on the basis of the university quality assurance system
- the system will be subject to regular review.

In addition, the university has adopted an educational development programme laying down principles for the training of academic teachers and for including teaching qualifications as a basis for all teaching and research appointments.

The audit team finds the quality assurance programme ambitious and thorough. Discussions with the faculties and selected departments indicate that it is well known throughout the university and that most of its principles are applied at all faculties. Approaches vary according to the conditions of faculties and departments, which was also intended by the university board.

Quality assurance processes are especially well developed at the faculties of humanities, science, social science and medicine. In the area of fine arts and the faculty of dentistry systematic quality activities have begun relatively recently.

At the faculty of medicine, which is a homogeneous organisation with a limited number of well established programmes, it has proved natural to integrate, as much as possible, quality processes in regular activities. External evaluations have functioned as an impetus for improvement efforts. Recently, an international peer group invited by the faculty has evaluated the research activities, and the medical training programme has been included in the national evaluation of the medical programmes conducted by the National Agency for Higher Education.

The faculty of social sciences with its highly diversified structure has successfully delegated the responsibility for quality assurance to its departments. The audit team emphasises particularly the ambitious efforts to develop and improve postgraduate education.

The faculty of humanities follows most closely the university programme for quality assurance with strict timetables for follow-up, self-evaluation and external evaluation. This may be a result of the heterogeneous nature of the faculty with its 19 departments and 33 different subject areas and a lack of established study programmes. In the opinion of the audit team the guidelines for faculty development, which are focused on undergraduate education, are very constructive, and their implementation is promising. The self-evaluation report raises the important question of the relationship between systematic quality improvement processes and improved standards, and the faculty plans to investigate this issue in more detail in the coming assessment of its own quality programme.

The faculty of science has integrated its quality development efforts in its recently prepared strategic programme for the next five years. The programme covers the totality of the activities of the faculty and sets highly ambitious goals for basic science education and long-term process development. Undergraduate education is dominated by one programme with successive differentiation and comprises all the departments of the faculty. This promotes internal contacts and co-operation, and is also supported by the new organisation with considerably fewer, but larger, departments than before.

The university as a whole has made particular efforts to improve postgraduate education through systematic monitoring of individual progress of students and training of supervisors. Positive results of these measures may already be seen in increased degree completion rates and a decrease of the average time spent on completing a Ph.D. The audit team expresses special appreciation of these measures.

Various forms of evaluation are the central feature of the university's quality assurance programme. This requirement has been implemented differently in the different faculties. Faculty-wide evaluations have been carried out in the faculties of medicine and science with excellent results. The faculty of humanities adheres strictly to the general principle of evaluating each subject area at least once every six years. Course evaluations are not made in the same systematic way, which is a shortcoming with a bearing on student influence generally, and discussed in the university's self-evaluation. The auditors also note that monitoring of the success or failure of former students on the labour market is a form of evaluation which could be used more generally.

The auditors express concern regarding the organisation of the sub-faculty for teacher education and recommend certain changes, which should also contribute to promoting and developing co-operation between the theoretical subject-oriented studies and the practical teaching-oriented parts of the programmes. In this light, the team raises the question whether the sub-faculty should not be abolished. In addition, they suggest that efforts should be made to relocate teacher education, which is now physically isolated from the rest of the university, to the same environment as the rest of the university.

The audit team takes a positive view of the university's efforts to improve gender equality, which are well established in the various faculties, as well as the concerted measures to establish and maintain contacts with the community and business and industry.

Finally, the team points to the importance of re-establishing a delegation for quality assurance with representatives of faculties and students, with the task of co-ordinating, monitoring and providing information about quality improvement activities at central university level.

Universitetskanslerns bedömning

Den omstrukturerad och förnyelse av högre utbildning och forskning som pågår världen över är ett tecken på den ökade betydelse för kunskaps-samhällets utveckling som universitet och högskolor har och i ännu högre grad borde ha.

En sådan förändring och förnyelse pågår också i Sverige och har aktualiserat frågor som vad ett universitet är och vad som är dess uppgifter. Ibland ges den felaktiga bilden av att den dynamiska utvecklingen huvudsakligen sker vid de nya högskolorna. Göteborgs universitet är ett bra exempel på att radikala förändringar och ett nytänkande också sker vid de mer etablerade universitetet.

Göteborgs universitet har i likhet med Stockholms universitet sitt ursprung i en av staden privat etablerad högskola. Trots den liknande bakgrunden för dessa två universitet är det intressant att notera hur olika de har utvecklats utan att göra någon som helst rangordning av dem.

Göteborgs universitet har utvecklats till ett federativt universitet som inom sig rymmer en rad utbildningar och verksamheter med olika ursprung och representerande enheter med helt olika kulturer. Dagens universitet i Göteborg har liknande federativa karaktär som flera internationellt mycket välkända universitet som t.ex. de brittiska i Cambridge, London och Oxford. De senare har ju vuxit fram under en lång tid medan Göteborgs universitet har tillkommit under en relativt kort period av omkring femtio år. Tillväxten har ofta skett genom att ursprungligen självständiga enheter administrativt och organisatoriskt har förts till Göteborgs universitet.

Denna förändring i karaktär från en relativt liten och homogen högskola med klart definierade uppgifter och mål till ett mycket modernt och diversifierat cityuniversitet har givetvis inte skett utan svårigheter och problem. Delvis har väl detta varit oundvikligt, delvis har kanske svårigheterna uppkommit genom ett förändringarna i många fall setts som enbart organisatoriska och administrativa. "Själen" i universitetet har inte alltså hunnit med.

Det är därför glädjande att se den aktivitet som nu tycks utvecklas för att klara av existerande problem och svårigheter. Det är uppenbart att Göteborgs universitet har en klar målsättning att skapa ett universitet som består av mycket olika delar men där det finns en identifierbar helhet som är större än summan av delarna.

Det är givetvis lika glädjande att se hur universitetet använder sig av kvalitetsarbete och kvalitetssäkring som redskap och krafter för att åstadkomma denna förändring och förnyelse.

Göteborgs universitet har ett väl utvecklat, professionellt skapat och professionellt genomfört kvalitetsprogram. Det är uppenbart att programmet har skapats av framstående experter på kvalitets- och utvärderingsfrågor. Det är i hög grad byggt på utvärdering som grundelement. Det ambitiösa program med en kontinuerlig disciplinutvärdering under en sexårsperiod som nu är under genomförande tillhör de mest omfattande i Sverige. Lika imponerande är de initiativ som tagits av t.ex. de medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna till helhetsbedömningar av verksamheterna.

Kvalitetsprogrammet är också uppbyggt på begreppet lärande och dess tolkning i en modern universitetsmiljö där universitetet utnyttjar sin egen tätposition inom forskningen på detta område för att direkt pröva och tillämpa forskningsresultat på sin egen organisation.

Lärandet med dess tolkning i både undervisnings- och forskningssituationen har också en central plats i den vision för universitetet som dess ledning har tagit fram. Även om visionen i sig knappast kan vara särskilt kontroversiell eftersom den är skriven i allmänt positiva termer, som de flesta nog kan skriva under på, har tolkningen eller snarare på sättet hur den skall tolkas åstadkommit diskussion och därmed har den mötts med en viss skepsis, en inte alltför ovanlig situation i akademiska sammanhang.

Det är givet att om det som är ämnat att vara en sammanhållande och förenande faktor inom universitetet får något av en motsatt effekt har det uppstått ett problem som måste lösas.

Bedömargruppen har gjort ett mycket förtjänstfullt arbete att belysa den breda och diversifierade verksamheten vid universitetet. Den har tagit åt sig ett mycket omfattande material och har på ett föredömligt sätt belyst och

beskrivit frågor på såväl detaljnivå som i ett helhetsperspektiv. Den rapport som gruppen med dess professionella sekreterare har åstadkommit förtjänar särskild uppmärksamhet både i upplägg, klarhet och omfattning.

Gruppen beskriver kvalitetsarbetet ur olika aspekter och hur det har antagits och tillämpats vid de olika fakulteterna. Den humanistiska fakulteten som mycket lojalt har tagit till sig kvalitetsprogrammet och tillämpar det i sin verksamhet ställer också en mycket väsentlig fråga om värdet med det i relation till dess kostnad både i fråga om pengar och arbetsinsatser i en ansträngd ekonomi. Denna fråga har inte något enkelt svar och förtjänar en ständig uppmärksamhet. Men det är uppenbart att kvalitetsfrågorna vid Göteborgs universitet har mötts med stort engagemang och åstadkommit en debatt, ett resultat som kanske inte är direkt översättbart i pengar men har ett synnerligen stort värde eftersom en aktiv diskussion är grunden till förändring och förnyelse.

Bedömargruppen pekar ut några områden som brottas med problem. Ett sådant är lärarutbildningen. Delvis är dess problem generella för all lärarutbildning i Sverige och har många orsaker. Inte minst är det den förändrade rollen för läraren i dagens och framtidens skola som är svårdefinierad och utmanande. Men det synes som om en speciell svårighet för Göteborgs del har att göra med den geografiska lokaliseringen till Mölndal av lärarutbildningen och tillhörande och angränsande verksamheter. Medan resten av universitetet får mer och mer karaktären av ett attraktivt och dynamiskt cityuniversitet mitt i den pulserande staden, känner sig lärarutbildningen alltmer isolerad från denna verksamhet. Denna isolering kan antagligen också delvis förklara den spänning som finns mellan de ämne-teoretiska institutionerna och de praktisk-pedagogiska.

En stark rekommendation måste därför bli att åstadkomma en flyttning av denna utbildning till någon lämplig plats inom cityuniversitetets verksamhetsfär. Med tanke på den tid en sådan flyttning kan realiseras bör universitetets ledning dock inte vänta på denna för att bearbeta existerande problem.

De svårigheter som den odontologiska fakulteten brottas med kan också hänföras till lätt identifierbara orsaker. Det måste vara universitetets och dess lednings uppgift att bidra till att komma tillrätta med och lösa dessa problem.

Delvis som en följd av sättet för tillkomsten av Göteborgs universitet genom sammanfogning av ett antal enheter inom en enda organisation finns det

tydliga vissa problem inom den centrala administrationen som bedömargruppen belyser. Den ger också konkreta rekommendationer och råd som t.ex. ett återinförande av förvaltningschefspositionen som ett sätt att komma åt en del av de administrativa svårigheterna på central nivå.

Till den över lag positiva bild som bedömargruppen ger av Göteborgs universitet vill jag gärna betona de insatser som universitetet gör inom forskarutbildningen och instämma i rapportens omdöme att Göteborgs universitet är nationellt mönsterbildande i organiserandet och uppföljningen av denna utbildning. Likaså är jag imponerad av den introduktionskurs som anordnas för studenter vid den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Möjligtvis skulle jag ha önskat en starkare betoning av kommunikationsförmågan som grund för de fortsatta studierna.

Bedömargruppen pekar på en del brister då det gäller återkopplingen till studenterna beträffande undervisningssituationen; speciellt gäller detta kursvärderingarna. Det är förvisso ett problem inte endast för Göteborg utan relativt allmänt förekommande. Även om betydelsen av kursvärderingar inte skall överdrivas så utgör de likväl ett av de få medel där studenterna inte enbart har en möjlighet att göra sig hörda utan också har ett ansvar mot både sig själva och mot universitetet att göra det.

Den kollegiala granskningen av kurserna vid den medicinska fakulteten förtjänar att uppmärksammas och manar till efterföljd. Den ligger också i linje med den utveckling mot lärarteam som nu också gör sig gällande i universitetssammanhang.

Universitetet tar jämställdhetsarbetet på allvar och har uppenbarligen åstadkommit konkreta resultat.

Samma sak gäller också på IT-området där universitetets betoning av lärandet som grundelement för utbildningen torde ligga väl i linje med de pedagogiska utvecklingsmöjligheter som IT innebär.

Kontakten med samhället blir fysiskt mycket påtagligt för ett cityuniversitet. Men denna kontakt rymmer givetvis mycket djupare dimensioner som universitetet framgångsrikt utvecklar. Det är emellertid inte enbart i det omedelbart närliggande samhället som Göteborgs universitet har en stor

betydelse. Tillsammans med andra lärosäten i västra Götaland har Göteborgs universitet en mycket stor uppgift att vara en starkt drivande kraft för den fortsatta utvecklingen av denna region.

Slutligen vill jag beröra ledningsfrågorna. Göteborgs universitet har ett mycket framgångsrikt internt utbildningsprogram för de operativa cheferna på t.ex. prefektnivå. Genom detta har effektiva och kraftfulla nätverk bildats som fungerar väl. Det är också det allmänna intrycket av rapporten att verksamheten fungerar väl på institutions- och fakultetsnivå. Som tidigare påpekats finns det dock brister på central nivå, framförallt inom administrationen. Den kraftiga decentralisering som utmärker universitetet är en styrka med hänsyn till dess karaktär av relativt oberoende enheter i ett federativt universitet men förutsätter givetvis att nödvändiga centrala administrativa rutiner fungerar väl.

Bedömningsgruppen berör visionen och den därmed sammanhängande handlingsplanen. Jag delar gruppens rekommendation att de bör uppfattas som övergripande riktlinjer men att fakulteterna själva tolkar dem och utformar handlingsplaner utgående från de specifika förutsättningar som varje fakultet har.

Styrelsen med rektor har givetvis ett stort övergripande ansvar för hela universitetet. Med den nyordning som skett med bl.a. en extern styrelseordförande finns det goda möjligheter för styrelsen att definiera sin roll bl.a. genom att delge universitetet värdefulla insikter om dess omvärld och universitetets förhållanden till den.

Det är lätt att stämma in i de rekommendationer och råd som bedömargruppen ger. De är konkreta och utgör en god bas för en fortsatt positiv utveckling. Det är också lätt och glädjande att konstatera att Göteborgs universitet har ett gott kvalitetsarbete som utgör en solid grund att bygga vidare på.

Jag ser fram mot att följa det fortsatta arbetet med att utveckla kvalitetsarbetet och därmed kvaliteten i verksamheten vid Göteborgs universitet.

Stig Hagström
universitetskansler

Bedömargruppen och dess arbete

Bedömargruppen

I bedömargruppen har ingått

- Per-Olof Glantz, professor vid Tandvårdshögskolan i Malmö och f.d. prorektor vid Lunds universitet, tillika gruppens ordförande
- Johnny Andersson, universitetsdirektör, Uppsala universitet
- Britt-Marie Bystedt, förutvarande generaldirektör
- Carina Johansson, forsknings- och utbildningshandläggare, Umeå studentkår
- Bente Kristensen, professor och prorektor, Handelshögskolan i Köpenhamn.

Gruppens sekreterare har varit utredningschefen David Storm, Lunds universitet, och Högskoleverkets kontaktperson projektansvarig Staffan Wahlén.

Arbetets uppläggning och bedrivande

Arbetet inleddes med ett upptaktsmöte i Göteborg den 26 september 1997. Bedömargruppens ordförande och sekreterare samt Högskoleverkets kontaktperson träffade då rektor och de på central nivå närmast ansvariga för kvalitetsarbetet vid universitetet.

Vid mötet diskuterades utvärderingens innehåll. Från universitetets sida framhölls bl.a. att bedömningen borde ta sikte på utbildningsverksamheten i dess helhet och ej enbart fokusera på grundutbildningen. Bland angelägna områden framfördes vidare dels universitetets profilering, redovisad i dess vision och med kunskapsbildning som det centrala begreppet, dels den tredje uppgiften och den interna beslutsorganisationen. Beträffande profileringen hänvisades särskilt till det uttryck denna fått i utredningen ”Ny

organisation inom hälso- och sjukvården vid Göteborgs universitet”, den s.k. HSGU-utredningen. En gemensam uppfattning var att granskningen även skulle innefatta vissa nedslag på institutionsnivån. Vidare fastställdes en preliminär tidsplan för utvärderingen och behandlades ett utkast till disposition för universitetets samlade självvärdering.

Arbetet, som i sin helhet utförts under 1998, har bedrivits enligt följande tidsplan:

- 10 febr. Högskoleverkets introduktionsutbildning för bedömare av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor
- 26 febr. Göteborgs universitets självvärdering jämte övrigt underlagsmaterial tillställs gruppen
- 18 mars Planeringsmöte i Uppsala inför platsbesöket
- 4–7 maj Platsbesök i Göteborg
- 4 juni Möte i Lund för diskussion utifrån rapportutkast
- 23 sept. Rapporten överlämnas till Göteborgs universitet

I anslutning till Högskoleverkets introduktionsutbildning hölls konstituerande sammanträde med gruppen.

Från universitetet erhållet material redovisas i bilaga 1.

Platsbesöket genomfördes från universitetets sida med god planering samt stor omsorg och gästfrihet. Programmet för besöket återges i bilaga 2 jämte sammanfattande redovisning av de deltagande från universitetet.

Universitetet har beretts tillfälle avge synpunkter på rapporten innan denna fått sin slutliga utformning.

Arbetets inriktning

Utifrån Högskoleverkets definition av begreppet kvalitetsarbete och den inledande överläggningen mellan universitetet och bedömargruppen har ett brett perspektiv anlagts i gruppens arbete. Utgångspunkten är universitetets självvärdering och till denna fogat underlagsmaterial. Här behandlas, förutom kvalitetsarbetet inom och i anslutning till grund- och forskarutbildning, frågor rörande universitetspolicy samt universitetets struktur och ledning, den gemensamma förvaltningen samt insatsområden som den 3:e uppgiften, jämställdhet och internationalisering. Vidare uppmärksammas

studentfrågor och studentinflytande. På olika sätt är universitetets alla nivåer berörda, såväl central- som fakultets- och institutionsnivå.

Gruppens infallsvinkel speglas i platsbesöket och dess många möten med företrädare för olika verksamheter, alltifrån universitetsstyrelsen till enskilda institutionsbesök.

Rapportens fortsatta uppläggning

Vår granskning inleds med en kort presentation av Göteborgs universitet, varefter universitetets kvalitetsarbete redovisas i de tre följande kapitlen.

Det fjärde kapitlet tar upp frågor rörande universitetets struktur och identitet samt ledningsfrågor.

Det femte kapitlet behandlar den verksamhet som mer traditionellt brukar definieras som kvalitetsarbete, nämligen det utbildningsnära kvalitetsarbetet inom och i anslutning till grund- och forskarutbildningen.

Det sjätte kapitlet tar upp vissa s.k. insatsområden, nämligen jämställdhetsarbetet och arbetet med tredje uppgiften.

Det sjunde kapitlet, som avslutar rapporten, redovisar våra synpunkter och rekommendationer utifrån den gjorda granskningen.

Göteborgs universitet; kort beskrivning

Göteborgs universitet är ett av landets större universitet med ett totalt statsanslag om drygt 2 miljarder kr för 1998. Antalet studenter på grundutbildningen är, uttryckt i helårsstudenter, drygt 22 000, var till kommer närmare 2 000 aktiva forskarstuderande. Antalet anställda uppgår till ca 4 000, varav ca 60 procent är lärare/forskare och 40 procent teknisk-administrativ personal.

Universitetet består av fem fakulteter och ett fakultetsområde, nämligen den humanistiska, den samhällsvetenskapliga, den medicinska, den odontologiska och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Fakultetsområdet utgörs av de fem konstnärliga högskolorna. Varje fakultet (motsv.) leds av en fakultetsnämnd. Inom den stora samhällsvetenskapliga fakulteten har en uppdelning skett, så att Handelshögskolan fr.o.m. 1997 har en egen fakultetsnämnd. Den samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden är i sin tur delad i två sektioner, en socialvetenskaplig och en utbildningsvetenskaplig sektionsnämnd. Under den senare nämnden sorterar pedagogiska institutionen jämte institutionerna inom lärarutbildningen. Dessa institutioner är samtliga lokaliserade till Mölndal. Fr.o.m. 1997 leds lärarutbildningen av en särskild lärarutbildningsnämnd, LUN, med ett samlat verksamhetsansvar, inbegripet även det ekonomiska ansvaret, för utbildningen i dess helhet.

Frågor rörande struktur, identitet och ledning

Efter en inledande bakgrundsbeskrivning ges en lägesbeskrivning beträffande de i kapitlet behandlade frågorna. Underlaget härför har hämtats ur universitetets självvärdering samt i anslutning härtill erhållet respektive inhämtat material. I det därpå följande avsnittet redovisas de synpunkter och bedömningar som delgivits oss vid vårt platsbesök.

Bakgrund

Göteborgs stora och mångsidiga universitet är i sin nuvarande utformning en jämförelsevis sentida skapelse. Det inrättades 1954 genom en sammanslagning av den dåvarande privata Göteborgs högskola med dess filosofiska fakultet och den 1949 inrättade statliga medicinska högskolan. Under 1960-talets första år ersattes den filosofiska fakulteten av tre självständiga fakulteter, den humanistiska, den samhällsvetenskapliga och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, den senare med delvis stark anknytning till Chalmers tekniska högskola. 1967 tillkom en odontologisk fakultet och 1971 inordnades den ursprungligen privata Göteborgs handelshögskola i universitetet, där den blev en del av den samhällsvetenskapliga fakulteten.

I samband med 1977 års högskolereform och dess organisatoriska samordning av den statliga högskoleutbildningen tillfördes universitetet samtliga fristående högre läroanstalter i Göteborg exklusive Chalmers. Således tillkom Lärarhögskolan jämte Förskoleseminariet, Seminariet för huslig utbildning och Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor (SIHUS), Socialhögskolan och Journalisthögskolan samt konstnärliga högskolor representerande respektive musik, teater och konstnärlig verksamhet. Sammanfattningsvis innebar detta att universitetet kom att bestå av en rad verksamheter med skilda inriktningar, traditioner och kulturer. Detta har gjort frågan om universitetets identitet och struktur och därmed dess verksamhetsbetingelser till en städse aktuell fråga. Problemet understryks av att Göteborg också är ett storstadsuniversitet.

Mot den nu redovisade bakgrunden skedde 1986 en förändring av universitetets beslutsprocess. En betydande decentralisering ägde rum till de olika fakulteterna (motsv.). Genom en uppdelning av den centrala universitetsförvaltningen försågs dessa med egna kanslier, dock underställda universitetsdirektören.

I början av 1990-talet diskuterades möjligheterna att överhuvud hålla samman universitetet. Ett led i den ny tillträdde borgerliga regeringens arbete med 1993 års högskolereform var skapandet av möjligheterna att inrätta fristående stiftelsehögskolor. Nu lanserades tanken att medicinska och odontologiska fakulteterna skulle brytas ut och bilda en stiftelse.

Frågan om universitetets identitet och struktur fick ökad aktualitet genom 1993 års högskolereform med decentralisering och avreglering som nyckelord. På ett annat sätt än tidigare ankom det nu på universitetet självt att ordna sin organisation. Tanken på en stiftelsebildning av de medicinska och odontologiska fakulteterna skrinlades, samtidigt som universitetet fortsatte den 1986 inledda decentraliseringen av beslutsprocessen. Varje enskild fakultet (motsv.) fick nu ett samlat ansvar för verksamheten, inbegripet ekonomin, inom sitt område och dess institutioner, varjämte fakultetens kansli underställdes dess dekanus. I detta sammanhang återupprättades också Handelshögskolan – inom ramen för den samhällsvetenskapliga fakulteten men med ett betydande mått av självständighet inom denna. Vidare inrättades för vissa viktigare policyfrågor gemensamma delegationer med representation för samtliga fakulteter, däribland en delegation för kvalitetsfrågor, benämnd delegationen för kvalitetsutveckling.

Parallellt med denna utveckling återupptogs det målarbete – ett arbete för att stärka universitetets identitet genom att lyfta fram dess särart – som påbörjats av den dåvarande universitetsledningen efter den 1986 vidtagna decentraliseringen. Återupptagandet inleddes i form av universitets deltagande 1994–95 i en försöksverksamhet inom den europeiska rektorskonferensen – CRE – med utvärdering av tre europeiska lärosäten vad gällde dessas interna strukturer och förändringskapacitet m.m.

Utvärderarna från CRE uttalade i sin slutrapport att universitetets största problem var dess brist på en gemensam identitet. En gemensam strategi saknades och samarbetet mellan fakulteterna i gemensamma frågor bedömdes otillräckligt. Vidare ansågs kvalitetsarbetet ej tillfredsställande integrerat i universitetets lednings- och beslutsstruktur.

Lägesbeskrivning

Mot bakgrund av CRE-värderingen har en rad åtgärder vidtagits för att stärka universitetets identitet och sammanhållning och utveckla en särskild profil.

Visionen och arbetet i anslutning till denna

Ett led i arbetet att utveckla samhörigheten och skapa en särskild profil för Göteborgs universitet utgör den av universitetsstyrelsen 1997 fastställda *visionen*, vilken har sitt yttersta ursprung i en vid universitetet framtagen skrift, "Universitetet: Ett framtidstema med variationer – röster om Göteborgs universitet" (den s.k. Målboken). Med hänsyn till den roll visionen kommit att spela i universitetets arbete med frågorna rörande sin identitet och struktur väljer vi att redovisa den relativt utförligt.

Visionen anger tre dimensioner för universitetet. Den första och tredje dimensionen – universitetet skall vara "Människors universitet och "Ett öppet universitet" – anger ett etiskt förhållningssätt för dels de inom universitetet verksamma, dels universitetet i relation till sin omvärld. Begreppet människors universitet står för ömsesidig respekt och ömsesidigt ansvar mellan å ena sidan universitetet och å andra sidan dess studerande och anställda. Med det öppna universitetet förstås att människan sätts i centrum för forskning och utbildning, att dessa verksamheter därmed blir medel för att verka för ett bättre samhälle och ett bättre omhändertagande av jorden, samt att detta för med sig ett ansvar från universitetets sida att nå ut med sina kunskaper och insikter.

Den andra dimensionen, "Lärandets universitet" bildar tyngdpunkten i visionen. Den tar sikte på universitetets huvuduppgifter, undervisning och forskning. Med utgångspunkt i professor Ference Martons forskning om lärande och kunskapsbildning anges som bärande begrepp ordet kunskapsbildning. Detta förekommer i två varianter, dels som individuell kunskapsbildning, dels som kollektiv kunskapsbildning. Den individuella varianten tar sikte på studenternas individuella inläring. Med den kollektiva varianten skall förstås forskning, som innebär att nya kunskaper utvecklas och det mänskliga vetandet vidgas. Härvid bör dagens fokusering på kunskap kompletteras med ett större intresse för hur kunskapen bildas. "Göteborgs universitet väljer därför som medel för att främja bildning av kunskap att rikta intresset mot själva bildandet av kunskap." Detta innebär att forskningens struktur, organisation och mekanismer bör ägnas speciellt

intresse inom alla kunskapsområden. Vidare innebär det att studenternas sätt att lära och resonera särskilt bör uppmärksammas inom samtliga ämnen. När – enligt visionen – detta intresse för kunskapsbildningen även överskrider ämnes- och institutionsgränserna leder det till en växande kollektiv medvetenhet, ”och den potential förlöses som finns i skilda synsätt, perspektiv, erfarenheter och insikter hos närmare 40 000 individer”.

Visionen ses som ett medel att skapa den gemensamma referensram som efterlysts för universitetet. I universitetets årsredovisning för 1997 anger rektor också att han ”sakta börjat försöka styra skutan” mot visionens mål. Med utgångspunkt i visionen utarbetas f.n. en handlingsplan, rektors handlingsplan, för de närmaste sex åren. I självvärderingen konstateras också att visionens tankar måste konkretiseras i undervisningen och studentarbetet ”om den skall kunna bli det sammanhållande kittet mellan fakulteterna och institutionerna”.

En annan gren på visionens träd är den s.k. HSGU-utredningen om en ny organisation inom hälso- och sjukvårdens område vid Göteborgs universitet. Utredningens uppgift är att kartlägga kunskapsbildningen inom området, analysera dess villkor och överväga former för samordning och samverkan. Bakgrunden är dels ett framväxande samarbete inom primärt grundutbildningen mellan medicinska respektive odontologiska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna, dels det förestående inordnandet av vårdhögskoleutbildningen i universitetet. Till detta kommer behovet av en fördjupad samverkan mellan universitetet och Nordiska hälsovårdshögskolan. Utredningen föreligger f.n. i en preliminär version.

Utifrån en målbeskrivning för utbildningen och forskningen inom det hälsovetenskapliga området samt en analys av den individuella och kollektiva kunskapsbildningen hos utbildningsaktörerna inom området förordar HSGU-utredningen att medicinska och odontologiska fakulteterna samt vårdhögskolan och Nordiska hälsovårdshögskolan sammanförs till en hälsovetenskaplig akademi. Utredningen betonar särskilt angelägenheten att främja och stödja en transdisciplinär kunskapsbildning av såväl individuell som kollektiv art. Akademin bör ledas av en styrelse och etableras inom en period om ett à två år. Fakulteterna föreslås bestå tills vidare. Utredningen föreslår också att de olika programutbildningarna inom akademins område skall ledas av särskilda programnämnder. Härjämte förordas att tre samverkansnämnder tillskapas, en särskild nämnd för samverkan med var

och en av de filosofiska fakulteterna. Enligt utredningen kräver dock bl.a. verksamhetens organisation fortsatta överväganden.

I universitetets självvärdering sägs beträffande visionen att det är svårt att dokumentera om och på vilket sätt den sprids och integreras i verksamheterna. Den tycks emellertid kunna bidra till att ”ge ett gemensamt ”språk” och en gemensam referensram för diskussioner om förnyelse och förbättring i undervisningen”.

Övriga åtgärder

I syfte att stärka kontakterna och bredda samverkan mellan verksamheten och universitetsledningen bildades 1996 ett dekankollegium med rådgivande uppgifter till rektor. Kollegiet består av rektor, prorektorerna och dekanerna. Vidare inrättades sex funktioner som universitetsråd. Universitetsråden är samtliga lärare vid universitetet och fungerade tidigare som ordförande för de ovannämnda särskilda delegationerna. På dekanernas begäran avskaffades nu delegationerna beroende på oklarheter beträffande deras ställning i förhållande till fakulteterna. Inom delegationernas förutvarande ansvarsområden har i stället respektive universitetsråd beredande uppgifter för rektor. Med detta följer också ett administrativt ledningsansvar för berörd del av den gemensamma universitetsförvaltningen. Vidare inrättades ett rådskollegium med bl.a. studentföreträdare för behandling av frågor av policykaraktär med anknytning till universitetsrådets ansvarsområden. I anslutning till dessa förändringar fastställdes i mars 1997 en ny delegationsordning.

Enligt universitetets självvärdering har universitetsrådsfunktionen inneburit ett närmande mellan den akademiska verksamheten och den administrativa ledningsfunktionen.

I detta sammanhang bör också redovisas universitetets omfattande arbete med ledar- och ledningsutveckling samt internutbildning av den administrativa personalen.

Programmet för ledar- och ledningsutveckling har sin grund i den nationella och lokala decentraliseringen i förening med den mål- och resultatstyrning, som nu gäller för den svenska högskolan. Särskilt skall det ses som ett sätt att balansera effekterna av den långtgående decentraliseringen inom det egna universitetet. Programmet vänder sig primärt till prefekter, studierektorer

och administrativa chefer. Programmet, som också bygger på tidigare erfarenheter av ledarutbildning inom universitetet, har utformats av en pilotgrupp av prefekter i samarbete med forskare inom universitetet. Programmet genomförs nu under budgetperioden 1997–99. För ändamålet har universitetet årligen anvisat 800 tkr., vartill kommer viss avgiftsfinansiering. Aktiviteterna inom programmet är utformade så att de till sitt innehåll också skall stödja och utveckla universitetets mål och verksamhet samt främja kontakt och erfarenhetsutbyte mellan såväl ledning och verksamhet som verksamhetens olika delar. Bland inslagen i programmet skall särskilt nämnas delprogrammet ”Sammanhållen ledningsgrupp”. Det löper över ca 10 månader med en utbildningsdag per månad, innefattar ett eget utvecklingsprojekt för deltagarna samt både inleds och avslutas med deltagande av rektor. Ett annat inslag är s.k. ledarforum, där rektor bjuder in prefekter och chefer för dialog kring ett aktuellt tema. I sammanhållen grupp kommer ca 80 chefer att ha deltagit under 1997 och 1998. I den samlade programverksamheten deltog under det gångna året totalt ca 500 personer.

En omfattande och unik administrativ internutbildning har bedrivits vid universitetet sedan 1992, primärt också betingad av decentraliseringen av verksamheten inom universitetet. Utbildningen går under namnet KAU, vilket står för kvalificerad administrativ utbildning för administratörer. Utbildningen består av dels en grundutbildning, dels olika påbyggnadsutbildningar. Bland deltagarna dominerar institutionernas personal. Utbildningen har som pedagogisk idé att fläta samman akademisk utbildning och internutbildning. Den kvalitativa fördjupningen är koncentrerad till områdena offentlig förvaltning, arbetsrätt och ekonomi. Grundutbildningen omfattar 10 poäng och genomfås under tre terminer. Påbyggnadsutbildningarna ligger kring 5 poäng. Den akademiska delen genomförs av vederbörande institution med möjlighet för de deltagare som önskar att tentera för akademiska poäng. För själva internutbildningen svarar chefs-tjänstemän inom universitetets förvaltningar. Utbildningens innehåll har arbetats fram genom bl.a. referens- och arbetsgrupper från stora delar av universitetet. Sedan starten har grundutbildningen genomgått av ca 300 personer och påbyggnadsutbildningar genomförts för flera hundra personer.

Universitetets gemensamma förvaltning

Den gemensamma förvaltningen är en viktig del i ett universitets ledning. Förvaltningens omfattning och roll vid Göteborgs universitet har minskat

genom den långtgående decentraliseringen och uppbyggnaden av fristående fakultetskanslier under dekanus ledning. Vidare avskaffades i anslutning till decentraliseringen 1993 funktionen som förvaltningschef. Av universitetets självvärdering framgår att ”beredningsorganen haft svårigheter att finna sina arbetsformer och att serva styrelsen med beslutsunderlag och styrinformation”. I anslutning härtill konstateras också att förvaltningen sedan universitetsreformen utsatts för många uppslitande organisationsförändringar och skiften i chefspositioner. Universitetsrådsfunktionen kan betecknas som ett unikt inslag i en traditionell förvaltningsorganisation.

Av den gemensamma förvaltningens självvärdering framgår att den består av 17 olika enheter, i storlek varierande från 1 till 29 befattningshavare. Självvärderingen anger en rad olika brister och svårigheter. Bl.a. påtalas uppdelningen på många små enheter och många olika lokaler. Bland förslagen till åtgärder i värderingen återfinns bl.a. önskemål om en översyn av förvaltningens organisationsformer men även om ett klarläggande av dess roller och mandat liksom en granskning av delegationsordningen.

I detta sammanhang bör också framhållas att universitetet i sin självvärdering anfört att ett återkommande tema i rapporterna från både fakultets- och institutionsnivå är oklarheter i beslutsstruktur och ansvarsfördelning. Bland de åtgärder som föreslås ingår därför en översyn av ansvarsfördelning och beslutsordning.

City-universitetet

Ett uttryck för strävandena att skapa ett mer sammanhållet universitet är ett sedan flera år målmedvetet bedrivet arbete att koncentrera universitetets tidigare mycket utspridda verksamheter ”till några kärnor” mitt inne i centrala Göteborg. Detta har skett under mottot ”City-universitetet” och resulterat i att stora delar av universitetets verksamhet nu är samlade i stadens centrala delar.

Synpunkter och bedömningar inom universitetet

Vid överläggningarna med olika intressenter inom universitetet har gruppen genomgående ställt frågor rörande universitetets struktur och identitet med särskilt avseende på visionen.

Ett sammanhållet universitet

Genomgående har betonats angelägenheten av ett sammanhållet universitet. I den inledande överläggningen med universitetsledningen framhölls att kunskapen är gränsöverskridande och motiverar ett sammanhållet universitet.

Humanistiska fakulteten framhöll att universitetet var viktigt för dess verksamhet. Fakulteten samverkar i olika avseenden med andra fakulteter och för fakultetens studenter är ”mångvetenskap” – bred tillgång till ämnen över dagens fakultetsgränser – en nödvändighet. Vidare anfördes att den genomförda decentraliseringen dämpat motsättningarna och skapat ökad sammanhållning samt att ”debatten om utbrytning avstannat”.

Från de konstnärliga utbildningarna underströks nödvändigheten av en decentraliserad organisation. Samtidigt framhölls att man med tiden närmat sig universitetet och ser fördelarna att tillhöra detta. Samarbeta har inletts med olika discipliner inom framför allt den humanistiska fakulteten. Den akademiska traditionen berikar och ger nya möjligheter och biståndet har varit stort och nödvändigt i det pågående arbetet att utveckla magister- och forskarutbildning.

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden deklarerade sin tro på universitetet som idé men underströk samtidigt nödvändigheten av en stark decentralisering. Vid överläggningen med den till fakulteten hörande institutionen för journalistik och masskommunikation Göteborg (JMG) betonade institutionens lärare och forskare sin nytta av kunskapsbredden inom universitetet, medan dess studenter underströk den status universitetet ger den mer yrkesinriktade journalistutbildningen.

Medicinska fakulteten poängterade värdet av universitetet genom de kontakter det ger med andra fakulteter och framhöll nyttan av de breda kunskaper som finns inom universitetet. ”Det är kunskapen som binder samman universitetet, ej ett administrativt system.”

Vid sitt besök hos den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten erhöll gruppen dess nyligen fastställda strategiska program för 1998–2002. Gruppen återkommer i det följande till detta program. I programmet framhålls i denna fråga att fakulteten vill vara en ”samarbetsvillig fakultet” och

samverka med bl.a. andra fakulteter inom universitetet ”för att i gemensamhet nå längre än vad vi klarar på egen hand”.

Vid överläggningarna med företrädare för den gemensamma förvaltningen yppades bl.a. synpunkten att det för läroanstaltens olika verksamheter torde vara värdefullt ur ”legitimitetssynpunkt” att tillhöra ett universitet och att decentraliseringen blivit ”ett kitt”.

Visionen och arbetet i anslutning till denna

Till skillnad från frågan om värdet av ett sammanhållet universitet har gruppen mött mer delade synpunkter beträffande visionen och vad därtill hör. Från universitetsledningens sida underströks att visionens syfte är att ge universitetet en identitet, att skapa en GU-anda. I nära kontakt med universitetsstyrelsen är en handlingsplan, den tidigare omnämnda rektors handlingsplan, under framtagande för att sedan konkretiseras i fakulteternas arbete. På så vis avses visionen bli ett sätt att styra. ”Marken börjar nu bli beredd inom universitetet, men penetrationen är ett krävande arbete.”

Humanistiska fakulteten anförde att visionen ej var särskilt väl förankrad inom fakulteten, att fakulteten avvaktade handlingsplanen men ej var engagerad i arbetet med dess framtagande. Ett visst ovanifrånperspektiv ansågs prägla planen, varför en kritisk diskussion måste föregå dess antagande.

Från de konstnärliga utbildningarna framhölls att en stor diskussion om visionen väntar. Dock poängterades att arbetet med att omsätta denna i handling måste utgå från de egna villkoren och förutsättningarna.

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden uttalade en skepsis till kunskapsbildningen sådan den presenterades i visionen och den nya begreppsbyggnaden i anslutning till denna. Enligt nämnden var handlingsplanen det intressanta.

Från Handelshögskolans sida framhölls att visionen ej blivit spridd inom verksamheten samt att dess begreppsbyggnad var förvirrande.

Medicinska fakulteten fann visionens inriktning på studenternas lärande värdefull. Visionen saknade dock förankring. Man framhöll att det ankom

på fakulteten att översätta den till praktisk handling. Exempel på detta var arbetet med det nya universitetssjukhuset samt det samarbete som var under uppbyggnad med andra fakulteter.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten framhöll att dess strategiska program var en översättning av visionen och dess anda till ett handlingsprogram för fakulteten. Att visionens begreppsbildning ej använts innebar ingen konflikt med dess tankar.

Utbildningsvetenskapliga sektionen betonade särskilt visionens strävan att bryta ner dagens skarpa gränser mellan fakulteter och discipliner inom universitetet. Att upprätta en handlingsplan utifrån visionen ansågs som en uppgift för den egna sektionen.

Studenternas uppfattning var att visionen spritts olika och att handlingsplanen för dess förverkligande är oklar.

Nära förknippad med visionen är HSGU-utredningen. I överläggningen med universitetsledningen betonades att i förlängningen av visionen och utredningen ligger en ny ledningsstruktur för universitetet med flera fakultetsövergripande akademier. Detta dokumenterades också genom det i och för sig mycket översiktliga utkast till handlingsplan som delgavs gruppen i anslutning till överläggningen.

HSGU-utredningen presenterades också särskilt för gruppen av rektor och hans medarbetare i detta arbete. Akademitanken bygger på ett bibehållande av den disciplinära strukturen men skall förenkla och underlätta ett samarbete över fakultetsgränserna samt bidra till förstärkta kontakter och ökad gemenskap inom universitetet. Det bedömdes att tillkomsten av akademien ej skall leda till någon ny nivå inom universitetsorganisationen. En remiss till berörda inom universitetet visade att man ställde sig positiv till konceptet men var kritisk beträffande akademins föreslagna uppbyggnad och funktioner. Utredningsarbetet fortsatte nu i en andra etapp för att följas av en ny remissomgång till hösten.

Från fakulteternas sida redovisades något varierande men genomgående tveksamma synpunkter på utredningen. Odontologiska fakulteten var positiv till akademibegreppet men framhöll att de egentliga svårigheterna mötte i det fortsatta utredningsarbetet om genomförandet av akademien.

Motståndet är stort mot att en ny akademisk nivå skapas. Vidare innebär ett ev. sammanförande av medicinska och odontologiska fakulteterna betydande ekonomiska problem för den egna fakulteten, varjämte förutses svårigheter att på lämpligt sätt inordna vårdhögskolans tandhygienistutbildning i fakulteten. Motsvarande bedömningar redovisades av medicinska fakulteten. Fakulteten menade också att akademiprojektet saknade förankring samt slog fast att den egna fakulteten måste bestå. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten betonade fakultetsbegreppet som en identifikation och ifrågasatte akademitanken, medan samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden avvisade en ev. överbyggnad/ny nivå över fakulteterna.

Övriga ledningsfrågor

På styrelsenivå har den förändringen skett fr.o.m. innevarande år, att styrelserna för universitet och högskolor leds av en av regeringen externt rekryterad ordförande. Detta understryker allmänföreträdarnas position inom styrelsen, samtidigt som det innebär en ny roll för rektor.

Vid en överläggning med styrelsens ordförande och övriga externa ledamöter diskuterades särskilt frågor rörande styrelsens uppgifter och ställning. En viss osäkerhet präglade styrelseledamöternas inställning. Enligt ledamöterna var detta naturligt mot bakgrund av den långa process det innebär att byta det tidigare kollegiala styrelsesystemet mot en styrelse, dominerad av företrädare för allmänna intressen. Osäkerheten gällde styrelsens ställning i förhållandena till fakulteterna och dess position i det starkt decentraliserade universitetet. Vidare gällde osäkerheten bl.a. hur agendan sätts och hur man kan vara säker på att även konfliktfyllda frågor kommer på styrelsens bord, något som närmast berör relationen mellan styrelse och rektor. En central fråga var kommunikationen mellan styrelse och verksamhet och möjligheten att få genomslagskraft för av styrelsen fattade beslut. Relationen till beredningsorganen och då främst den gemensamma förvaltningen behövde också utvecklas, särskilt vad gällde utformningen av beslutsunderlag.

Styrelsen såg som en primär uppgift att fungera som brygga mellan universitetet och dess omvärld och särskilt arbeta för universitetets tillgodoseende av samhälls- och arbetslivets behov. Som ett led i detta behövs en bättre omvärldsanalys i planeringsarbetet, inte minst för att öka förnysetakten i arbetet. Behovet av externa utvärderingar av verksamheter inom universitetet underströks. Universitetets arbete med ledarskapsutvecklingen bedömdes mycket positivt. Det framhölls också att i anslutning till ledarutbildningen

hade även styrelsens enskilda ledamöter fått möjlighet att träffa och överlägga med deltagarna och därmed också komma i kontakt med universitetets löpande verksamhet. Enligt ledamöterna kunde också med fördel deras egen kompetens utnyttjas i detta arbete.

Styrelsens bedömningar antyder en viss otydlighet i ledningsstrukturen och styrningen av universitetet. Detta framgår också av den redovisning som lämnats för den gemensamma förvaltningen. Våra överläggningar med olika interna intressenter inom universitetet har också pekat i denna riktning. Från samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden påtalades exempelvis en bristande skärpa och konsekvens i olika signaler från den centrala nivån, bl.a. en "ej konsekvent och genomdiskuterad decentralisering" av personalfrågor till institutionsnivån. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten anför på denna punkt i sitt strategiska program bl.a. följande:

"Vissa administrativa frågor inom bl.a. ekonomi- och personalområdet spänner över samtliga beslutsnivåer inom universitetet. Här är behovet stort av samarbete och en gemensam plan och strategi för hur arbetet skall läggas upp. F.n. råder stora oklarheter om av vem och hur arbetet med dessa frågor bedrivs. Fakultetens målsättning är att i samarbete med övriga fakulteter och universitetsledning få till stånd ett klarläggande av de universitetsgemensamma frågorna som fordrar allas deltagande."

Särskilt i överläggningarna med företrädare för studentkårerna påtalades oklarheter i beslutsprocessen. Studenterna framhöll att de hade svårt att få grepp om enskilda frågor och också "dribblades bort" mellan de olika nivåerna i den decentraliserade beslutsstrukturen. Som ett exempel angavs frågan om s.k. rättighetskatalog, vilken fastnat någonstans i systemet. Vad gällde universitetsstyrelsens eget arbetssätt pekades på dels omfattningen av det beslutsunderlag som utsändes inför sammanträdena, dels den korta framförhållning med vilken detta skedde. Detta innebar stora svårigheter för studentrepresentanterna i deras berednings- och förankringsarbete.

Trots ett gott samarbete med rektor i form av löpande sammanträffanden kände sig studenterna åsidosatta i beredningsprocessen. I arbetet med universitetets policyfrågor ansåg man sig ha tappat mycket både inflytande,

insyn och information i och med avskaffandet av de s.k. delegationerna – där studenterna var företrädare – och tillkomsten av universitetsrådsfunktionen. Rådskollegiet har således givit ringa utbyte.

Vi återkommer i kapitlet Det utbildningsnära kvalitetsarbetet till frågor om studentinflytande m.m. på fakultetsnivå.

Det utbildningsnära kvalitetsarbetet

Med det utbildningsnära kvalitetsarbetet avses arbetet att kvalitetssäkra och kvalitetsutveckla verksamheten inom universitetets fakulteter (motsv.) och institutioner samt därtill hörande administrativa och organisatoriska frågor. Insatser på den centrala nivån har spelat och spelar en central roll i detta arbete. Dessa redovisas i de båda inledande avsnitten av detta kapitel. Härfter sker en genomgång av de enskilda fakulteterna.

Bakgrund

Göteborgs universitet har stolta traditioner inom det universitetspedagogiska fältet. Kvalitetsarbetets uppläggning och inriktning kan ledas tillbaka till slutet av 1960-talet och den studie som Ference Marton vid universitetets pedagogiska institution gjorde åt den då verksamma universitetspedagogiska utredningen inom dåvarande UKÄ. Denna bildade upptakten till ett fortsatt arbete från Martons sida med universitetspedagogiska frågor och ledde till att flera forskare och forskarstuderande kom att engagera sig inom området.

Under 1990-talet har kvalitetsfrågorna särskilt lyfts fram inom högskolan. Som ett led i arbetet med dessa frågor inrättades vid universitetet 1990 ett pedagogiskt utvecklingsråd. Detta ersattes 1993 av den förutnämnda särskilda delegationen för kvalitetsutveckling, sammansatt av företrädare för de olika fakulteterna och studentorganisationerna inom universitetet. Vidare fanns för det löpande arbetet en särskild central enhet för kvalitetsutveckling.

En kraftsamling kring arbetet med kvalitetsfrågorna var det unika steg som togs 1994 att för en tvåårsperiod inrätta en särskild professur i ”kvalitetsutveckling inom högre utbildning”. Marianne Bauer blev innehavare av professuren och knöts till den centrala enheten med särskild uppgift att utforma ett för hela universitetet gemensamt kvalitetssäkringssystem.

Genom beslut av universitetsstyrelse och rektor har fastställts ett program för kvalitetssäkring, ”Kvalitetssäkringssystem Göteborgs universitet”, att genomföras och prövas under perioden 1995-07-01–1998-06-30. Programmet,

som utarbetats av delegationen för kvalitetsutveckling, bygger särskilt på redan befintliga former för kvalitetssäkring inom enskilda delar av universitetet. Dess fastställande föregicks av remiss till bl.a. samtliga fakulteter och institutioner. Med hänsyn till programmets strategiska betydelse för universitetets kvalitetsarbete ger vi i följande avsnitt en sammanfattande redovisning för programmet i dess helhet.

Såsom tidigare redovisats (avsnittet *Övriga åtgärder* s. 25 ovan) har de särskilda delegationerna avskaffats. För kvalitetsarbetet på central nivå ansvarar nu ett universitetsråd för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Kvalitetssäkringssystem Göteborgs universitet

Inledningsvis definieras begreppen kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring. *Kvalitetsutveckling* är ”att ständigt söka förbättra och förnya verksamheten vid universitetet – såväl individuellt som kollektivt”. *Kvalitetssäkring* är ”ett för universitetet gemensamt system som skall garantera grundläggande förutsättningar för kvalitet och för kontinuerlig omsorg om samtliga verksamheter, samt leda till att kvalitetsarbetet tillvaratas på ett systematiskt sätt för utveckling mot avsedda mål”. Förutom att främja kvalitetsutveckling är kvalitetssäkring således också ett instrument för universitetets egen redovisning och styrning av sin verksamhet.

Kvalitetssäkringen skall vara integrerad i universitetets reguljära organisation och omfatta all verksamhet inbegripet stödsystem som förvaltning och bibliotek m.m. Särskilt nämns personalens kompetensutveckling. Ansvar är delegerat, så att varje nivå, från institution till universitetsstyrelse, svarar för kvaliteten i sin verksamhet. Härav följer att målbestämma och planera verksamheten, avsätta medel för kvalitetsarbetet, rapportera åtgärder och resultat samt analysera dessa i relation till uppställda mål och planer.

Utvärdering – bestående av både intern och extern bedömning – av den egna verksamheten är ett grundläggande inslag i systemet och skall genomföras vart sjätte år.

I programmet sammanfattas universitetsstyrelsens beslut om kvalitetssäkringssystem i tolv punkter. Utöver vad som framgår av ovanstående redogörelse kan redovisas följande:

- Studenters och doktoranders synpunkter på utbildningen och därmed sammanhängande frågor inhämtas regelbundet som underlag för självvärdering och utvecklingsarbete inom varje institution,
- alla disputerade lärare/forskare skall medverka i grundutbildningen,
- pedagogisk utbildning skall ske av alla lärare vid nyanställning och därefter fortlöpande erbjudas,
- alla förordnade lärare skall ges möjlighet till forskning eller annan fördjupning i ämnesområdet eller dess kunskapsbildning,
- varje fakultetsnämnd och därefter varje institutionsstyrelse skall fastställa ett kvalitetsutvecklingsprogram med de ytterligare regler som skall gälla för dess verksamhet,
- systemet skall följas upp.

Vidare hänvisas i programmet till ett inom universitetet tidigare utarbetat pedagogiskt handlingsprogram. Detta innehåller bl.a. föreskrifter om pedagogisk utbildning av universitetets lärare samt inskräper att vid tillsättning av universitetslärartjänster skall särskild uppmärksamhet ägnas åt den pedagogiska meriteringen och dess dokumentation.

Programmet avslutas med en bilaga med exempel på regler och åtgärder som stöd för fakulteternas och institutionernas arbete med de egna kvalitetsprogrammen. För grundutbildningen kan pekas på bl.a. följande:

- Fastställa mentorsystem för nya lärare,
- utse organ för bedömning och certifiering av nya kurser samt större revideringar av existerande kurser,
- genomföra och utvärdera försök med extern examination,
- utveckla lämplig kursvärdering för varje kurs, innefattande bl.a. information om åtgärder som vidtagits på grund av tidigare utvärderingar av kursen.

För forskarutbildningens del ges bl.a. följande exempel:

- Fastställa utbildning i handledning som krav för docentkompetens,
- omedelbart tilldela varje antagen doktorand en handledare eller, i avvaktan här på, mentor,
- handledaren och doktoranden lägger gemensamt upp en plan för kurs- och avhandlingsarbete, som årligen följs upp och justeras.

Bland exempel för forskningen kan nämnas:

- Bestämma procedur för kvalitetsbedömning av forskningsuppdrag som inte bedömts av sakkunniga i samband med ansökningsförfarande,
- lämna en lista inför anslagsframställningen vart tredje år över varje forskares forskningspublikationer under perioden.

Det fakultetsvisa kvalitetsarbetet

Inledning

I sin självvärdering konstaterar universitetet att kvalitetsarbetet har sin självklara tyngdpunkt i fakulteternas och institutionernas verksamhet. Avrapporteringarna från dessa har enligt styrelsen ”dessutom gett en möjlighet att studera hur universitetets kvalitetssäkringssystem med sina uppmanande och tvingande inslag tagits emot och implementerats i den fakultetsindelade linjeorganisationen”.

Fakulteternas redovisningar speglar en varierande uppläggning och även intensitet i kvalitetsarbetet. Utgångspunkterna i detta är också olika. Praktiskt taget genomgående gäller dock att arbetet avser verksamheten i dess helhet, specificerad i begreppen grundutbildning, forskarutbildning, forskning och administration.

Den medicinska och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten redovisar som särskilda utgångspunkter i sitt arbete nyligen genomförda externa utvärderingar av fakulteten respektive verksamheter inom densamma. För medicinska fakulteten gäller detta forskningen och grundutbildningen till

läkare. Forskningen har, efter rektorsbeslut i mars 1996, granskats av en internationell utvärderingspanel. Mot bakgrund av bl.a. den snabba utvecklingen inom hälso- och sjukvården ansågs det värdefullt att få belyst ”i vad mån inriktningen och omfattningen av forskningen vid medicinska fakulteten svarar mot nuvarande och förväntade krav hos omvärlden”. Panelen redovisade sin utvärdering – Report of the Evaluation Panel on the Research of the Göteborg Faculty of Medicine – i november 1996. Tilläggas bör att utvärderingen gjordes som ett led i universitetets kvalitets- och utvärderingsarbete, att den var den första i sitt slag i landet, samt att erfarenheterna kunde förväntas ligga till grund för en modell för utvärdering av övriga fakulteters forskning.

Utvärderingen av medicinska fakultetens forskning skedde parallellt med Högskoleverkets nationella utvärdering av läkarutbildningen, innefattande såväl självvärdering som extern granskning av de berörda fakulteterna. Resultatet av denna värdering har publicerats i rapporten ”Läkarutbildningen i Sverige – hur bra är den?” (Högskoleverkets rapportserie 1997:29 R).

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har under 1997, på eget initiativ och efter mönster från systerfakulteten vid Uppsala universitet, genomfört en extern utvärdering. Den har utförts av tre internationella granskningsgrupper, s.k. ”skuggfakulteter” från respektive universiteten i Birmingham och Groningen samt Gatty Marine Laboratory, St. Andrews. Utvärderingen har publicerats i rapporten ”The faculty of science, Göteborg University. Evaluation of research, teaching and administration 1997”. Utvärderingen utgår från en självvärdering. Enligt fakulteten innebär inte utvärderingen en detaljerad värdering av enskilda delar av fakultetens verksamhet. Snarare tar den sikte på verksamhetens inriktning och på en mer övergripande bild av funktionerna inom en sammanhållen matematisk-naturvetenskaplig fakultet. Utvärderingens syfte var primärt att bidra med underlag till ett strategiskt fakultetsprogram.

De enskilda fakulteternas kvalitetsarbete

Den följande redovisningen utgår från respektive fakultets redogörelse för sitt kvalitetsarbete samt överläggningarna vid vårt platsbesök. Vi har härvid valt att behandla lärarutbildningen för sig. Vidare ha vi valt att bryta ut vissa delar av kvalitetsarbetet och behandla dessa samlat, detta främst beroende på deras avsaknad av mer fakultetsspecifika särdrag. Dessa delar avser

forskarutbildningen, utbildningens internationalisering, studentinflytandet och arbetet med kursvärderingar.

Vi har också erhållit en rapport från Temanämnden, ansvarig för universitetets tvärvetenskapliga utbildning och forskning. Då tillfälle ej förelåg att träffa nämnden vid vårt platsbesök har vi avstått från att behandla denna verksamhet.

Humanistiska fakulteten

Humanistiska fakulteten, som avgivit en mycket intressant rapport, uppvisar ett mönstergillt kvalitetsarbete utifrån universitetets kvalitetssäkringssystem. För det övergripande arbetet inom fakulteten har svarat och svarar en särskild kvalitetsgrupp. Fakulteten har bl.a. som komplement till det centrala systemet redan hösten 1995 fastställt dels ett kvalitetssäkringssystem, dels ett program för kvalitetsutveckling.

Fakultetens kvalitetssäkringssystem tar särskilt sikte på kontinuerlig uppföljning och bedömning. Denna sker i form av dels en årlig verksamhetsanalys av den enskilda institutionens samlade verksamhet, dels – vart sjätte år – en utvärdering omfattande självvärdering och extern bedömning av varje ämne inom fakulteten. Målet är att en första sådan utvärderingsomgång skall vara klar i och med 1998 års utgång.

Vidare fastslås bl.a. att fakultetsnämnden skall dels fastställa regler för forskarutbildningen, dels – tillsammans med tjänsteförslagsnämnderna – precisera metoder för att vid tillsättning av lärartjänster värdera pedagogisk skicklighet respektive ledningsförmåga och administrativ kompetens.

Fakultetens kvalitetsutvecklingsprogram avser perioden t.o.m. 1998-06-30. Det har sin tyngdpunkt på frågor rörande utbildningen. Under rubriken "Övergripande mål" förs en intressant diskussion om utvecklingen av fakultetens utbildning. Det primära målet skall vara att från dess början utveckla studentens förmåga till egen inläring. Med en stigande nivå på studierna skall följa en tydlig kvalitativ progression i form av en djupare förståelse och en mer kritiskt reflekterande inställning till kursinnehållet. Mot denna bakgrund bör också en förskjutning ske mot mer individualiserade undervisningsformer och strukturerade självstudier. Denna utveckling, förstärkt genom en långsiktig och kraftfull satsning på dagens och morgondagens

informationsteknik, bör i sin tur kunna minska lärarnas tunga undervisningsbörda till förmån för vetenskaplig verksamhet och pedagogiskt utvecklingsarbete.

Kvalitetsprogrammet utmynnar i vissa särskilda åtgärder, som fakultetsnämnden bör vidtaga. En åtgärd är att varje år avsätta medel till pedagogiskt utvecklingsarbete. Därvid skall prioriteras en förnyelse av utbildningen i enlighet med vad som nu skisserats. Andra åtgärder avser nya examinationsformer samt förbättringar av studenternas studiemiljö genom utbyggnad av läsplatser och uppehållsrum samt datorarbetsplatser.

I sin redogörelse utvärderar fakulteten sitt kvalitetsarbete utifrån de nu presenterade styrdokument. Utvärderingen har givits formen av en redovisning av ett antal – enligt fakultetens bedömning – starka respektive svaga sidor av detta arbete. Som starka sidor redovisas bl.a. följande.

I en interaktiv process med institutionerna utarbetar och fastställer fakultetsnämnden årlig verksamhetsanalys. I samband härmed tas också fram de förändringar i verksamheten som anses påkallade, vilket ger en koppling mellan analys och förändring. Sammantaget ger arbetet fakultetsnämnden en kontinuerlig och god inblick i det egna verksamhetsområdet.

Den särskilda utvärderingen av fakultetens olika ämnen har i stort genomförts enligt fastställt schema. Varje projekt består av en intern rapport, en rapport från de externa bedömarna och en åtgärdsplan med anledning av rapporterna. Det avslutas med en sammanfattande redovisning och behandling av fakultetsnämnden. Enligt fakulteten har majoriteten av institutionerna engagerat sig stort i verksamheten och betonat positiva resultat vad gäller såväl själva verksamheten som arbetsmiljön inom institutionen. Som ett positivt resultat omnämns vidare ”en del beslut” om förändringar av examinationen.

En diskussion har inletts om förhållandet mellan lärarledd undervisning och strukturerade självstudier.

Regler har utarbetats och fastställts för dels – såsom redovisas i det följande – forskarutbildningen, dels disputationer och frågor i anslutning härtill.

Fr.o.m. 1994/95 t.o.m. 1997 har för utveckling och utvärdering avsatts ca 700 tkr per budgetår. För 1998 är beloppet 400 tkr. På utvecklingssidan har läromedelsprojekt inom IT-området samt utveckling av distanskurser prioriterats.

Vad gäller svaga sidor pekas bl. a. på dels brister vad gäller utbyggnad av datorarbetsplatser för studenterna och utveckling av IT-området – betingade av fakultetens försämrade ekonomi – dels avsaknaden av regler rörande precisering av metoder för värdering av pedagogisk och administrativ kompetens vid tillsättning av lärartjänster.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är vad fakulteten benämner ”brist på uppföljning av påbörjade diskussioner”. På denna punkt återges följande passus ur fakultetens redogörelse:

”Fakultetsnämnden har små möjligheter att besluta över huvudet på de enskilda institutionerna med anledning av förslag till åtgärder från externa sakkunniga i självvärderingsprojekten. Detta leder till att diskussioner påbörjas och ibland inte avslutas. Å andra sidan tror vi inte att det är önskvärt med en mer ”diktatorisk” styrning från fakultetsnämnden. Utvecklingsarbete måste bygga på institutionernas eget arbete och kompetens och kan därför inte dikteras från centralt håll.”

I anslutning till utvärderingen av sitt kvalitetsarbete tar fakulteten upp frågan rörande förhållandet mellan kvalitetsarbete och kvalitet. Detta sker mot bakgrund av fakultetens alltmer ansträngda ekonomi och det förhållandet att arbetet drar betydande indirekta kostnader genom de insatser som krävs på såväl institutions- som fakultetsnivå. Enligt fakulteten finns också vissa tecken på att sambandet inte är entydigt mellan insatser för kvalitetsarbetet och ökad kvalitet i verksamheten. I själva verket skulle det enligt fakulteten kunna vara så att kvalitetsarbetet och utvärderingsverksamheten leder till ett alltmer professionellt kvalitetsarbete utan någon egentlig kvalitetsökning i verksamheten.

Fakulteten kommer att revidera sina måldokument under hösten 1998. Bland frågor som då måste lyftas fram nämns kvalitetsarbetet i relation till kvalitet, forskning och forskarutbildning samt en verksamhetsbedömning som även innefattar administration och organisation. En fortsatt satsning på IT-utveckling planeras också.

Sammanfattningsvis anser fakulteten att ”statusen på såväl det övergripande kvalitetsarbetet på fakultetsnivå som institutionernas interna kvalitetsarbete är mycket god”.

Vid vår överläggning med fakulteten kom ekonomiska och därmed förenade organisatoriska och andra frågor att stå i centrum vad gällde det fakultetsinterna arbetet. Bl.a. pågår inom fakulteten ett utredningsarbete rörande de små ämnena. Vidare redovisades en nyligen genomförd diskussion mellan kvalitetsgruppen och studierektorerna vid fakultetens institutioner rörande kvalitet i nedskärningstider. Av redovisningen framgick att en prövning skall ske av möjligheterna att effektivisera grundutbildningen genom ökat samarbete över institutionsgränserna. Det framkom också att på många institutioner upplevde lärarna en försämring av sin arbetsituation jämfört med tidigare budgetår.

På institutionssidan har vi tagit del av Historiska institutionens redovisning av sitt kvalitetsarbete samt sammanträffat med institutionen. Av redovisningen framgår bl.a. att ett kvalitetssäkringssystem finns uppbyggt för både grund- och forskarutbildningen och att ett aktivt kvalitetsarbete bedrivs vid institutionen. Ett intressant inslag i institutionens verksamhet är den s.k. IAS (internationella arbetslivsstudier) -utbildningen. Det är en tvärvetenskaplig och starkt internationellt inriktad utbildning – f.n. omfattande 1–60 poäng – bedriven i samarbete med två andra humanistiska och tre samhällsvetenskapliga discipliner.

Från överläggningen med institutionen kan bl.a. anföras att fakulteten bedöms ha gett värdefulla incitament i kvalitetsarbetet, men ekonomiskt innesluter den institutionen i en ”tvångströja” genom det ”nollsummespel” som i praktiken tillämpas i anslagsfördelningen mellan de stora ämnena inom fakulteten. En fortsatt decentralisering bedöms möjlig men detta förutsätter större institutioner.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Här redovisas samhällsvetenskapliga fakulteten exklusive lärarutbildningen, den dominerande verksamheten inom fakultetens utbildningsvetenskapliga sektion. Kvalitetsarbetet inom fakulteten presenteras i en gemensam rapport från fakultetens och Handelshögskolans fakultetsnämnder. Rapporten utmynnar i en övergripande handlingsplan för detta arbete inom fakulteten.

Fakultetsnämnderna respektive sektionenämnderna bedriver på sin nivå inget systematiserat kvalitetsarbete utan detta har delegerats till de enskilda institutionerna. I rapporten anförs inledningsvis att ”en ökad – och ökande medvetenhet om kvalitetsfrågor och kvalitetsarbete kan förmärkas under den aktuella perioden”. Institutionernas seriösa inställning till kvalitetsfrågorna speglas också i ”det gedigna underlag” som enligt nämnderna ligger till grund för deras rapport. Institutionernas kvalitetsarbete är samtidigt, enligt rapporten, av varierande karaktär, och vid vissa institutioner saknas av universitetet föreskrivna ”dokument för kvalitetssäkring”.

I sin handlingsplan säger fakulteten att upprättande av mer konkreta handlingsplaner för kvalitetssäkring är ”en angelägenhet för fakultetens olika nämndområden och då primärt för institutioner och enheter”. I planen anförs vidare att ur det erhållna underlaget skall ”goda exempel och idéer sammanställas och ges spridning inom fakulteten som inspiration för ett fortsatt och fördjupat kvalitetssäkringsarbete”.

Vad gäller forskningen bedöms situationen som problematisk. Fakultetsanslaget minskar liksom de externa rådsmedlen, de källor som finansierar den obundna grundforskningen. I stället växer med nödvändighet annan extern forskning av uppdrags- men även mer renodlad utredningskaraktär. Denna forskning omfattas inte av den gängse kvalitetssäkringsmekanism inom universitetet, som baseras på kollegial kritisk granskning. Samtidigt som den ökar bredden i verksamheten leder den genom sin variation och mångfald till splittring och fragmentisering. Detta lägger också hinder i vägen för att på ett naturligt sätt integrera doktoranderna i institutionernas verksamhet. I sin handlingsplan betonar nämnderna därför vikten av ”att på alla sätt försöka motverka att existerande kvalitetssäkringsmekanismer inom forskningen sätts ur spel”.

Beträffande grundutbildningen understryker nämnderna i sin rapport särskilt betydelsen av forskningsanknytning. Ett bekymmer är att lärarna bl.a. på grund av resursbrist har en tung undervisningsbörda som försvårar möjligheterna till egen forskning och kompetensutveckling. Samtidigt konstateras bl.a. att målet att alla disputerade lärare skall vara verksamma också i grundutbildningen tillgodoses i allt större omfattning. Handlingsplanen summerar att forskningsanknytningen skall säkras och vidareutvecklas.

I rapporten konstateras vidare bl.a. att besparingar i utbildningen inte får leda till en återgång till traditionella föreläsningar och salsskrivningar. Någon tvingande nödvändighet härtill kan inte anses föreligga, något som också uttryckts i handlingsplanen.

På den administrativa sidan tar handlingsplanen bl.a. upp en översyn av delegationsordningen inom fakulteten samt en utredning av möjligheterna till ökad administrativ samverkan mellan dess institutioner.

Vad gäller Handelshögskolan och Socialvetenskapliga sektionen har vi tagit del av självvärderingsrapporterna från Företagsekonomiska institutionen samt Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) samt överlagt med företrädare för institutionerna. Båda institutionerna redovisar ett brett och aktivt arbete med kvalitetsfrågorna, finansierat genom särskild medelsanvisning i respektive institutions budget.

Företagsekonomiska institutionen arbetar i form av projektverksamhet kring olika större frågor. Bland dessa kan nämnas dels handledningsundervisningen för såväl kandidat- och magisterkurser som forskarutbildning, dels utvecklingen av och samspelet mellan ändamålsenliga undervisnings- och examinationsformer på AB-nivån. Vidare kan nämnas ett projekt avseende översyn av institutionens administration med syftet att både utveckla dess personal och hos denna skapa en identitet – över avdelningsgränserna – med institutionen i dess helhet.

JMG redovisar ett mer löpande och systematiskt kvalitetsarbete med ett särskilt program för kvalitetssäkring, utarbetat efter mönster av universitetets program. Bl.a. noteras följande.

Inom journalistutbildningen sker en fortlöpande uppföljning av studenterna, då de efter avslutade studier går över till arbetsmarknaden. Utbildningen står också i fortlöpande kontakt med yrkeslivet dels genom JMG-forum, som fungerar som en alumniförening, dels genom uppdragsutbildning. Av särskild betydelse är att vissa lärare förenar sin lärartjänst, genom frivillig begränsning av sin tjänstgöring, med journalistisk yrkesverksamhet. Institutionens forskning finansieras i huvudsak med externa medel. Med oro konstateras att den forskning som är av långsiktig grundforskningskaraktär svarar för en minskande andel, detta på grund av sjunkande anslag till

forskningsråden. Trots stark efterfrågan från såväl studenter som arbetsmarknad på den utbildning institutionen meddelar erhålls inga medel för dess utbyggnad, vilket föranleder kritik mot fakulteten för en alltför konserverande inställning.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Fakultetens kvalitetsarbete speglas i två dokument, nämligen dels fakultetens rapport till universitetsstyrelsen, dels dess förutnämnda program – Strategiskt program för den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten 1998–2002 – Göteborgs universitet – som vi, såsom ovan nämnts, erhöLL vid vår överläggning med fakulteten. Programmet bygger på den tidigare redovisade externa utvärderingen. Det har också som en utgångspunkt universitetets vision samt inbegriper dess kvalitetssäkringsprogram. Programmet är följaktligen att se som huvuddokumentet vid en granskning av fakultetens kvalitetsarbete, medan rapporten närmast ger bakgrundsbelysning och vissa kompletteringar.

Programmet är mycket ambitiöst och erbjuder en intressant och spännande läsning. Våra överläggningar med fakulteten rörande själva programmet kom huvudsakligen att beröra frågan om förutsättningar och tillvägagångssätt för dess genomförande. I det följande ges en sammanfattande redovisning för programmet.

Programmet inleds med en vision för fakulteten, vilken – såsom tidigare framhållits – är en tillämpning av universitetets vision på fakultetens förhållanden. Denna innebär bl.a. att ”vi inom vårt naturvetenskapliga område vill vara *lärande* genom att leda eller följa utvecklingen inom de viktigaste ämnesområdena, *kunskapsbildande* genom en symbios mellan forskning och undervisning som genomsyrar hela organisationen och *förankrade i vår omgivning* genom samarbetsprojekt med näringsliv, skolor och myndigheter”.

Härefter behandlas fakultetens olika verksamhetsområden. För forskningens del anges bl.a. följande åtgärdsförslag:

- Skapa forskningsutrymme för alla lärare/forskare – minst 25 och helst 50 procent – samt jämnare fördelning av undervisningen,
- professorer och forskarassistenter undervisar även inom grundutbildningen,

- uppföljning av verksamheten genom dels årlig rapport av varje forskare, dels, vart tredje år, extern utvärdering genom fakultetsledningens försorg,
- skapa mentorsystem, lärarlag och försäkringssystem för oscillationer i externt forskningsstöd.

I detta sammanhang bör också betonas att fakulteten i sin rapport aviserat att under innevarande år bygga upp en beredskap för kvalitetsgranskning av sådan externt finansierad forskning och annan verksamhet, där medelstillelningen ej baseras på inomvetenskapliga kriterier.

För grundutbildningen anger programmet som mål att studenterna på vetenskaplig bas aktivt tillägnar sig en naturvetenskaplig kompetens genom en forskningsanknuten läroprocess som också främjar den personliga utvecklingen. Detta innebär att studenten, förutom inomvetenskapliga kunskaper och färdigheter, även skall bibringas organisatoriska, kritiskt granskande och kommunikativa färdigheter, ”vilket ger studenten stora möjligheter till framgång i sin kommande yrkesutövning”. En omfattande och konkret redovisning ges för ett tänkbart innehåll i det långsiktiga arbete som fordras för att nå detta mål. Bl.a. noteras följande.

Studierna inleds med en för alla naturvetarstudenter gemensam introduktionskurs, som skall lägga grunden till ”naturvetaridentiteten” och ge viktig stöd kunskap i bl.a. vetenskapshistoria, studieteknik, IT-kompetens och bibliotekskunskap.

Den katedrala undervisningen minskar till förmån för aktiva studier där studentens egen kapacitet till kunskapsbildning utnyttjas. Allteftersom studierna framskrider ökar kraven successivt vad gäller såväl förståelse och omdöme som färdigheter. Resurser skapas för mer aktiva lärarhandledda studier och införandet av ett ”mentorsprogram” liksom för en ökad forskningsanknytning av lärarna genom en reducering av deras undervisningsbörda. Detta sker på så sätt att utbildningen effektiviseras och rationaliseras via samordning av kurser respektive program till större och färre enheter. En sådan samordning bör också kunna innefatta närstående utbildning inom medicinsk respektive teknisk (CTH) fakultet. Led i rationaliseringen av utbildningen liksom dess förnyelse är också utvecklingen av dels dataprogram för användning i både distansutbildning och reguljär utbildning, dels nya tentamensformer.

Vad gäller utvecklingen och utbudet av kurser understryks vikten av att tillgodose behov av såväl en bred som en mer spetsbetonad utbildning. Vidare betonas kurser/moment i kurser som ger kontinuerlig träning i planering, ledning och utvärdering av projekt samt i grupparbete m.m., detta för att åstadkomma en naturvetenskaplig utbildning, som också ”på ett kraftfullt sätt utvecklar studenternas arbetssociala kompetens”. Det är också angeläget att utbildningen på olika sätt, t.ex. genom praktikplatser och rekryteringen av mentorer, förmedlar kontakt mellan studenterna och yrkeslivet. Detta ”stärker naturvetarstudentens identitet och ökar möjligheterna till anställning efter avslutade studier”.

I arbetet ingår också att utveckla ett utvärderingsprogram för att kvalitets-säkra utbildningen. Detta skall bl.a. ta sikte på en mer helhetsbetonad och långsiktig utvärdering, som innefattar extern bedömning och därvid även anlägga ett både nationellt och internationellt perspektiv.

Programmets inslag om administration har berörts i det föregående och till forskarutbildningen återkommer vi i det följande.

Programmet utmynnar i ett antal konkreta förslag till fakultetsövergripande satsningar på såväl längre sikt – utifrån 1997 års utvärdering – som mer omedelbart.

Vad gäller synen på kvalitetsarbetet inom fakulteten bör också redovisas att fakulteten i sin rapport framhåller att den strävar att göra alla delaktiga i detta arbete. Som medel anges bl.a. tydligt ställningstagande från fakultetens ledning för kvalitetsarbete, starkt engagemang för undervisning, studier och studenter, arbete för en effektiv kommunikation och samverkan inom fakultetens institutioner samt återkoppling till avnämare. Som ett viktigt steg i sistnämnda hänseende anges att en representant för näringslivet fr.o.m. den 1 juli 1997 ingår i fakultetsnämnden.

Bland fakultetens institutioner har vi tagit del av rapporter från matematik och datavetenskap samt zoologiska institutionen. Dessa vittnar om ett engagerat arbete utifrån det mönster som anges i universitetets kvalitets-säkringssystem. Vidare har vi besökt den med CTH gemensamma fysiska institutionen. Vi fann en väl fungerande institution med stort intresse för bl.a. lärarutbildningen och samverkan med gymnasieskolan. Vad som kan

uppfattas som vissa kulturskillnader mellan läroanstalterna Göteborgs universitet och Chalmers avspeglade sig också i institutionens verksamhet. Till skillnad från ordningen inom universitetet saknades ett formaliserat kvalitetsarbete. I institutionens ledningsorgan för den naturvetenskapliga grundutbildningen återfanns däremot enligt Chalmers tradition en företrädare för externa intressen.

Lärarytbildningen

Lärarytbildningen har idag ca 3 800 helårsstudenter och i runda tal 155 000 tkr i statsanslag. För universitetets grundutbildning ger detta närmare en femtedel av det totala studentantalet och knappt en fjärdedel av utgående statsanslag. Utbildningen är inordnad under samhällsvetenskapliga fakulteten, där den tillsammans med ämnet pedagogik bildar en utbildningsvetenskaplig sektion, som leds av en sektionsnämnd. De ämnesteoretiska delarna av grundskollärarytbildningen 4–9 och gymnasielärarytbildningen bestrids av vederbörande ämnesinstitutioner inom den humanistiska, den samhällsvetenskapliga och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. För själva musikutbildningen inom musiklärarytprogrammen svarar musikhögskolan, som ingår under den konstnärliga fakultetsnämnden. All lärarytutbildning i övrigt är jämte ämnet pedagogik förlagda till Pedagogien i Mölndal (företvarande Lärarythögskolan i Göteborg), där de sammantaget bildar åtta olika institutioner. Sammanfattningsvis är således lärarytutbildningen till stor del av både fakultets- och institutionsövergripande karaktär med, enligt uppgift, inte mindre än ca 35 olika institutioner involverade. Beträffande bakgrund och ledning m.m. för lärarytutbildningen lämnar vi följande redovisning.

I samband med 1993 års universitetsreform förändrades villkoren för lärarytutbildningen i flera avseenden. Övergången från linje- till programutbildning och yrkesexamina ledde till att linjenämnderna med deras sammanhållande funktioner inom sina respektive verksamhetsområden försvann utan att ersättas. Vidare avvecklades den företvarande lärarythögskolan och överfördes ledningsfunktionen för lärarytutbildningen till samhällsvetenskapliga fakulteten och den inom denna nu inrättade utbildningsvetenskapliga sektionen, ledd av en sektionsnämnd (USN). Härjämte skedde den förändringen i universitetets anslagshandling, att redan på styrelsenivå delades anslaget till lärarytutbildningen upp så att medlen för de ämnesteoretiska (motsv.) delarna av utbildningen direkt tilldelades den utförande

fakulteten. Sammantaget innebar förändringen att USNs programansvar för lärarutbildningen inte kom att innefatta det ekonomiska ansvaret och kursansvaret för denna utbildning i dess helhet. Enligt samhällsvetenskapliga fakultetens rapport medförde de nu redovisade förändringarna, ”att samordning, integrering och styrning av lärarutbildningen har brutit under en stor del av utvärderingsperioden”. Framhållas bör att sedan början av 1996 har också bedrivits ett omfattande lokalt utredningsarbete rörande lärarutbildningens organisation.

I budgetpropositionen för 1997 behandlades olika frågor rörande lärarutbildningen. Regeringen underströk vikten av att den enskilda högskolan tog ett samlat ansvar för lärarutbildningen, innefattande även den skolförlagda delen, och därvid utnyttjade hela bredden av sin kompetens för uppgiften samt anpassade sin beslutsstruktur härefter. I sammanhanget betonades också en breddad och utvecklad samverkan mellan skola och högskola i ett regionalt perspektiv.

Mot bakgrund vad som nu redovisats inrättade universitetsstyrelsen 1997 direkt under sig ett särskilt ledningsorgan, den ovannämnda Lärarutbildningsnämnden (LUN), med odelat verksamhetsansvar för utbildningen. I nämnden ingår externa företrädare – utsedda av Västra regionens kommunförbund såsom representant för avnämare/skolintressena, samt företrädare för samtliga av lärarutbildningen berörda fakulteter/sektioner (motsv.) och för studenterna. Huvudföredragande i nämnden är ett universitetsråd med ett mindre kansli till sitt förfogande. I nämndens uppgift att utveckla och samordna alla lärarutbildningar ryms även ansvaret för lärarutbildningarnas innehåll och forskningsanknytning, inbegripet uppbyggnad och drift av ett regionalt utvecklingscentrum för samverkan mellan regionens skolväsende och universitetets lärarutbildning. Nämnden är en immateriell organisation med en beställarfunktion gentemot fakultets-/sektionsnämnder.

Inom den till samhällsvetenskapliga fakulteten knutna lärarutbildningen pågår ett fortsatt arbete med dess organisation. Förslag har framlagts om en omfattande institutionsförändring inom Pedagoggen, innebärande att flertalet av de nuvarande institutionerna ersätts av en storinstitution, indelad i arbetsenheter. Vidare har föreslagits att utbildningsvetenskapliga sektionen bryts ut ur den samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden och bildar en egen fakultetsnämnd.

I fakultetens rapport framhålls att även om lärarutbildningarna i Göteborg har en stark forskningsanknytning jämfört med landet i övrigt så är forskningen svagt utvecklad i förhållande till mer traditionell universitetsutbildning. Endast institutionen för pedagogik har haft en omfattande forskning och en fullt utvecklad forskarutbildning under längre tid. De medel ur fakultetsanslaget som tillförs utbildningsvetenskapliga sektionen är följaktligen blygsamma och tillfaller huvudsakligen pedagogiska institutionen.

Antalet professorer vid sektionen är f.n. nio, varav sju hänför sig till pedagogiska institutionen. Av dessa är tre specialdestinerade mot olika lärarutbildningsområden, nämligen en mot respektive specialpedagogik, vårdpedagogik och de tidiga barnaårens pedagogik, medan en finansieras av och har sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till högskolan i Karlstad. Av professurerna är vidare fyra relativt nyinrättade och finansieras med grundutbildningsmedel. En av dessa avser ämnesdidaktik med inriktning mot fysik och är sektionens ena professur utanför pedagogikämnet. Den andra är hushållsvetenskap. Ämnesdidaktik och hushållsvetenskap liksom vårdpedagogik är också självständiga forskarutbildningsämnen. Med visst undantag för sistnämnda ämne är dock forskarutbildningen här mycket begränsad av främst ekonomiska skäl.

Vid vårt platsbesök hade vi överläggningar med USN, LUN och institutionen för ämnesdidaktik i lärarutbildningen. Frågor rörande lärarutbildningen berördes även i samtalen med samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden. Något skriftligt självvärderingsmaterial från Pedagogien har ej delgivits oss. Intrycken från våra överläggningar kan sammanfattas enligt följande.

Kontakterna mellan de ämne-teoretiska och praktiskt-pedagogiska delarna inom de gemensamma lärarutbildningarna syns genomgående bristfälliga men även präglade av viss misstro. Detta syns också, om än i mindre utsträckning, gälla den ämnesdidaktiska forskningen och forskarutbildningen. Som viss motvikt till detta omdöme vill vi samtidigt peka på ett samarbetsprojekt mellan Pedagogien och matematisk-naturvetenskapliga fakulteten kring praktisk-pedagogisk utbildning av doktorander med lärarinriktning. Dessa fångas upp och ges denna utbildning parallellt med sina doktorandstudier, så att de vid sin disputation har lektorskompetens.

En viss osäkerhet och tveksamhet om LUNs roll mötte oss vid överläggningarna med USN och ämnesdidaktiska institutionen. Samtidigt fick vi ett intryck av god kontakt och stort ömsesidigt förtroende i strävandena att utveckla det regionala samarbetet inom lärarutbildningen.

Som en allvarlig brist i sitt arbete framhöll LUN att studiedokumentationssystemet ej innefattar någon separat uppföljning av de studerande i lärarutbildningen vad gällde de ämnesteoretiska studierna.

En central fråga rörde lärarutbildningens lokalisering ute i Mölndal. Vi mötte här en enig bedömning. Den isolering som denna lokalisering innebär i förhållande till universitetet i city ansågs som mycket olycklig för särskilt Pedagogiska institutionen och de för USN och andra fakulteter (motsv.) gemensamma utbildningarna avseende gymnasielärare och grundskollärare 4–9 samt musiklärare. Frågan karakteriserades som en kvalitetsfråga.

En utbyggd forskning bedömdes som central för utvecklingen av lärarutbildningarnas kvalitet. Som särskilt exempel nämndes det fruktbara samarbete som utvecklats mellan pedagogiska institutionen och det barn- och ungdomspedagogiska programmet.

Medicinska fakulteten

Av det material som överlämnats till oss från medicinska fakulteten som bilagor till dess rapport vill vi här särskilt peka på dels den internationella utvärderingspanelens rapport rörande fakultetens forskning, dels rapporterna från institutionerna för klinisk neurovetenskap och särskilda specialiteter samt enheten för logopedi och foniatri.

Fakulteten redovisar inget särskilt program för sitt kvalitetsarbete utan framhåller inledningsvis i sin rapport att detta ”bedrivs integrerat med fakultetens forskning, utbildning och övriga verksamhet”. Som tidigare redovisats utgår arbetet väsentligen från de utvärderingar som skett av dels fakultetens forskning genom den ovannämnda utvärderingspanelen, dels dess grundutbildning i form av den nationella utvärderingen av läkarutbildningen.

Utifrån sitt uppdrag att utvärdera fakultetens forskning har utvärderingspanelen gjort en mycket bred genomgång av verksamheten inom fakulteten.

Förutom förslag rörande forskningens avvägning och utbyggnad m.m. ges synpunkter och rekommendationer på en rad andra punkter för att utveckla och förnya verksamheten inom fakulteten. Dessa gäller bl.a. fakultetens organisation liksom dess samverkan med närstående fakulteter och andra fakulteten närliggande verksamheter i Göteborg, i sistnämnda hänseende synpunkter som återfinns i HSGU-utredningen.

Fakulteten redovisar olika konkreta förslag och insatser på forskningssidan utifrån utvärderingspanelens rapport. Av primärt intresse för vår del är de slutsatser fakulteten drar av rapporten vad gäller forskningens kvalitets-säkring. Detta bör ske i form av att kvaliteten på fakultetens forskning i dess helhet kontinuerligt mäts genom ”att med jämna mellanrum satsa medel på nya bibliometriska undersökningar beträffande forskningsresultat”.

Vad gäller grundutbildningen redovisas att den nationella utvärderingen lett till ett förnyelsearbete avseende inte bara läkarutbildningens innehåll utan även dess pedagogiska metodik. Den metodiska förnyelsen avser dels en ökad användning av problembaserad inläring (PBI), dels en utveckling av datorstödet i utbildningen.

På sistnämnda punkt framhålls att man ser ”ett effektivt utnyttjande av datorbaserade funktioner och IT inom både utbildning samt forskning och utvecklingsarbete som en grundläggande förutsättning i kvalitetsarbetet”. Som exempel på en satsning på IT-området redovisas Sahlgrenska Medical Training and Simulation Center (SMTSC) avseende utveckling och användning av simulatorer för träning, metodutveckling och utbildning inom sjukvården. Fakulteten anmäler också att den tidigare splittrade hanteringen av IT-frågorna inom fakulteten nu håller på att ersättas av en gemensam IT-policy ”för att samordna insatserna mot områden som är av avgörande betydelse för verksamhetens kvalitet”.

Bland andra kvalitetsinsatser inom grundutbildningen pekas på verksamhet med pedagogiska utvecklingsprojekt, ett jämförelsevis intensivt arbete med lärarutbildning samt pågående försöksverksamhet med lokal antagning till läkarutbildningen.

Särskilt bör omnämnas den interna kvalitetssäkringsverksamhet som går under namnet kollegial granskning. Verksamheten har utvecklats inom

fakulteten och tillämpas sedan 1995. Vi återger följande redovisning ur rapporten från Institutionen för särskilda specialiteter:

”Lärare inom fakulteten granskar varandras kurser med avseende på struktur, process och uppfyllande av grundutbildningens mål. Granskarna presenterar sin bedömning vid en rundabordskonferens där studenter och kursgivare deltar. Bedömningen sammanfattas sedan i en enhetlig mall där olika moment poängsätts och förslag till förbättringar lämnas i fri text. Hittills har samtliga kurser vid fakulteten granskats. Granskningarna har genomgående mottagits mycket positivt och har redan givit upphov till ett antal interna förbättringsåtgärder.”

Institutionernas rapporter visar på ett väl utvecklat kvalitetsarbete, bedrivet med engagemang och intresse och med tydliga spår av universitetets kvalitetssäkringssystem.

Odontologiska fakulteten

Fakultetens rapport antyder klara problem och svårigheter i dess arbete med kvalitetssäkring, ett intryck som bekräftades och förstärktes av överläggningarna med fakultetsledningen vid vårt platsbesök. Vår bild är följande.

Fakulteten, som tillika bildar en sammanhållen odontologisk institution, har kraftigt åderlåtits genom den starka nedskärning som skett av tandläkarutbildningen. Sedan 1985 har det årliga intaget successivt skurits ner från 120 till 40 studenter. De personalmässiga konsekvenserna av nedskärningen gör sig fortfarande gällande. Detta innebär fortsatt oro och osäkerhet hos personalen och en mindre god psykosocial arbetsmiljö inom institutionen.

Fakultetens stora beroende av tandläkarutbildningen har gjort att ”arbetsro saknats sedan 1983”, då dimensioneringsfrågan anhängiggjordes. I sin planering arbetar därför fakulteten mycket medvetet för att göra sig mindre beroende av grundutbildningen till tandläkare. Särskilt inriktar man sig på det stora behovet av efterutbildning inom den offentliga tandvården.

En parallellt problem av inte mindre svårighetsgrad för fakulteten är dess relation till den tandvårdande verksamheten. I verksamhets- och lokalhänseende är denna integrerad med fakultetens utbildning och forskning men

ställd under kommunalt huvudmannaskap. Detta innebär att lärarpersonal i sin forskande och undervisande verksamhet sorterar under fakulteten medan de i sina tandvårdande verksamhet lyder under den kommunala tandvården, verksamheter som enligt fakulteten är svåra att särskilja.

Vidare arbetar fakulteten och tandvården under olika organisationsmönster. Medan fakulteten utgör en storinstitution, är tandvården uppdelad på 10 olika kliniska arbetsenheter eller avdelningar. Dessa har av tradition en stark självständighet och samhörighetskänsla. Samtidigt har den akademiskt anställda personalen blivit allt mindre till antalet. En konsekvens är att den kommunalt anställda personalen kommit att dominera avdelningarna. En annan konsekvens är att känslan för fakulteten/institutionen försvagats och underordnats avdelningen. Detta försvårar fakultetens arbete och dess möjligheter att arbeta mer fakultetsövergripande. Således bedrivs verksamheten – ”för att i första hand skapa arbetsro” – i praktiken vid avdelningarna som fortsatta kostnadsställen och med egna avdelningsföreståndare.

Som den största svårigheten i relationerna med den kommunala tandvården pekas på de s.k. TUA-medlen. Dessa utgår enligt ett avtal mellan staten och landstingsförbundet som ersättning för den odontologiska utbildningens och forskningens intrång på den offentligt bedrivna tandvården. TUA-medlen disponeras f.n. ensidigt av kommunen utan vare sig samråd eller insyn från fakultetens sida. Det är fakultetens uppfattning att medlen används utan rimligt hänsynstagande till fakultetens intressen och verksamhet vad gäller såväl forskning som utbildning. Bl.a. pekas härvid på fakultetens lokalförsörjning. Vidare framhålls den ”föredömliga” skillnad som råder för medicinska fakultetens del vad gäller de motsvarande LUA-medlen.

Beträffande grundutbildningen kan anföras att fakulteten bedömer sin svåra arbetssituation som extra krävande, då man till följd av en ny studieordning övergångsvis tvingas att arbeta efter dubbla studieplaner. Den nya ordningen innebär samläsning med läkarutbildningen under de två första studieåren. Detta har visat sig innebära vissa svårigheter för fakulteten att hålla kontakt med de egna studenterna och följa upp deras studieresultat.

Arbetet med kvalitetssäkring var enligt fakulteten tidigare nedprioriterat, bl.a. som en följd av universitetets decentraliserade beslutsordning. Samti-

dig framhölls att den nu pågående utvärderingen av universitetets kvalitetsarbete har gjort fakulteten medveten på denna punkt.

Avslutningsvis vill vi något beröra forskningen inom fakulteten. Även om frågor rörande verksamhetens kvalitet som sådan inte innefattas i vårt uppdrag, kan det – som viss motvikt till vad som ovan redovisats – konstateras att delar av fakultetens forskning fortfarande befinner sig i den internationella frontlinjen, där den etablerade sig i samband med fakultetens uppbyggnad. Givetvis återverkar detta också på forskarutbildningen.

Det konstnärliga fakultetsområdet

Av både konstnärliga fakultetsnämndens rapport och vår överläggning med området framgår att ett reguljärt kvalitetsarbete, som mer generellt tar sikte på de olika utbildningsprogrammen och verksamheten i dess helhet, är en ganska ny verksamhet för de konstnärliga utbildningarna. Kvalitetssäkring såsom värdering av den individuella prestationen har däremot alltid varit en självklarhet i dessa utbildningar och uttrycks inte minst i den ordning som gäller för antagning och examination.

1996 tillsatte fakultetsnämnden en central arbetsgrupp för att utveckla metoder för reguljärt kvalitetsarbete på institutionsnivå. Det arbete som hittills bedrivits och redovisas i rapporten avser väsentligen kvalitetssäkring ur ett studentperspektiv. Arbetet har härvid koncentrerats till de enskilda utbildningarna. Dock har samtidigt också uppmärksamats avsaknaden av samarbete mellan utbildningarna inom området. Särskilt från studenterna har påpekats de möjligheter till utveckling som ligger i en tvärkonstnärlig samverkan.

Sammanfattningsvis utvisar, enligt rapporten, det nu genomförda arbetet att studenterna tämligen genomgående är positiva till sina utbildningar. Utvärderingarna har dock visat att de enskilda utbildningarna bör se över utbildnings- och kursplaner samt göra konsekvensanalyser för undervisningen. Vidare har aktualiserats frågor som rör verksamhetens ledning och styrning. I det fortsatta arbetet med dessa frågor bör därför finnas med inte enbart de enskilda ämnenas respektive utbildningarnas perspektiv utan även ett externt avnämarperspektiv. I detta sammanhang kan erinras om ett pågående projekt inom fakultetsområdet, där man följer upp tidigare studenters yrkesverksamhet och retrospektiva uppfattning om sin utbildning i syfte att belysa denna ur ett mer långsiktigt perspektiv.

Det nu redovisade arbetet omfattar inte frågor rörande forskning och konstnärligt utvecklingsarbete, internationalisering och jämställdhet. Dessa frågor kommer att behandlas i områdets fortsatta kvalitetsarbete. Av stor betydelse för de konstnärliga utbildningarnas kvalitetsutveckling är det pågående arbetet att ta fram konstnärlig forskarutbildning och konstnärliga magisterkurser, frågor som berördes i våra överläggningar.

I anslutning till det nu redovisade kvalitetsarbetet har fakultetsnämnden beslutat om en handlingsplan för det fortsatta kvalitetsarbetet. Bland inslagen i denna kan särskilt nämnas

- att utveckla en vision för utbildning, forskning och konstnärligt utvecklingsarbete inom det samlade konstnärliga området,
- att utveckla en struktur för konstnärlig forskar- och magisterutbildning,
- att initiera tvärkonstnärliga och konstpedagogiska utvecklingsarbeten mellan de olika utbildningarna inom området.

Som en särskild uppföljning av kvalitetsarbetet har fakultetsnämndens ledamöter avgivit s.k. "peer reviews" över de olika utbildningarnas självvärderingar.

Forskarutbildningen

Universitetet anför i sin självvärdering att forskarutbildningen nu behandlas betydligt mer än tidigare i kvalitetsarbetet. Rapporter från fakulteter och institutioner liksom våra överläggningar med dessa visar genomgående på ett engagerat arbete inom universitetet för att effektivisera forskarutbildningen i form av ökad examination och förkortade studietider. Stående inslag är de åtgärder som rekommenderas i universitetets program för kvalitetssäkring och som tar sikte på utseendet av handledare, väl strukturerade individuella studieplaner och utbildning i handledning. Ökad uppmärksamhet har ägnats antagningen av forskarstuderande och dimensioneringen av utbildningen. Av väsentlig betydelse är givetvis att nu redovisade åtgärder också markerats i form av uppdrag till fakulteterna i den verksamhetsplan som universitetsstyrelsen fastställt för nuvarande budgetperiod 1997–1999.

Andra viktiga åtgärder för en ändamålsenlig forskarutbildning gäller att doktoranderna ges tillgång till arbetsrum och datorutrustning m.m. Detta framhålls särskilt av samhällsvetenskapliga fakulteten liksom av matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i dess strategiska program. Båda fakulteterna understryker även vikten av en effektivare uppföljning. En generell uppföljning har också universitetsstyrelsen fastlagt genom sin verksamhetsplan, där det uppdras åt fakulteterna att redovisa dels antalet doktorsexamina/fakultet/ämne/professor, dels medelstudietiden för dem som tar ut doktorsexamen.

På liknande sätt redovisar de olika institutionsrapporter vi tagit del av genomgående ett intresserat och engagerat arbete med forskarutbildningen. Särskilt var detta ett bestående intryck från vår överläggning med fysiska institutionen.

Utbildningens internationalisering

Internationaliseringen av grundutbildningen syns väl tillgodosedd inom humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteterna. Speciellt inom Handelshögskolan med dess särskilda avdelning för utlandsstudier redovisas ett omfattande arbete.

Den internationella expertpanelen som utvärderat medicinska fakultetens forskning har bl.a. påtalat en bristande internationalisering av fakultetens grundutbildning. Mot denna bakgrund har fakulteten antagit ett internationaliseringsprogram som resulterat i inrättandet av en heltidsbefattning som universitetslektor i internationell medicin och en deltidsbefattning som internationell studievägledare. Vissa förändringar i läkarutbildningen har också ökat möjligheterna till internationellt studentutbyte.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten markerar i sitt strategiska program angelägenheten av att stödja och underlätta en internationalisering av fakultetens utbildning. I detta syfte skall samarbetsprogram upprättas med universitet i Europa och andra världsdelar.

Vissa studentrelaterade frågor

Under denna rubrik tar vi upp frågor rörande studentinflytande och kursvärderingar. Studentinflytandet m.m. på central nivå har tidigare behandlats. Frågorna ses här snarast ur den enskilde studentens synvinkel och berör primärt verksamheten på fakultets- respektive institutionsnivå.

Såsom tidigare redovisats föreskrivs i universitetets program för kvalitets-säkring att studenternas synpunkter regelbundet skall inhämtas och utgöra underlag i institutionernas arbete med självvärdering och utveckling. Vidare ges för grundutbildningen en generell rekommendation om kursvärdering av varje enskild kurs. Kursvärderingarna är således att se som ett viktigt instrument i universitetets kvalitetsarbete.

Studenternas syn på bl.a. sitt inflytande över universitet har hösten 1997 undersökts genom en enkätundersökning av Studentkommittén vid Göteborgs universitet. Kommittén, som är ett samarbetsorgan för universitetets studentkårer i utbildningsfrågor, redovisar undersökningen i en rapport om studenterna och universitetets kvalitetsarbete. Utifrån undersökningen konstaterar kommittén att inflytandet över universitetet är den fråga studenterna är mest missnöjda med. Frågeområdet i enkäten rörande inflytande handlar i hög grad om kursvärderingarna. Frågan om inflytande får därför anses nära förknippad med frågan om kursvärderingar.

I vårt förutnämnda möte med företrädare för universitetets olika studentkårer påtalade studenterna också brister i sina möjligheter till påverkan genom att kursvärderingarna inte fungerade bra. Det var angeläget att dessa förändrades och förbättrades. Inte minst poängterades en bättre återkoppling. Vidare efterlystes bättre insyn i beredande organ.

Vid våra överläggningar med olika fakulteter påpekade studenternas företrädare på liknande sätt olika brister i kursvärderingarna, inte minst den avsaknad av intresse man upplevde från lärarnas och institutionernas sida. Ett stående replik från företrädarna för lärarna rörde bristande intresse och engagemang från studenternas sida och de svårigheter detta innebar att överhuvud genomföra värderingarna. Det var dock påtagligt att relativt betydande skillnader förelåg inte bara mellan enskilda fakulteter utan även inom en och samma fakultet. De påtalade problemen gällde framför allt utbildning som bedrevs i form av fristående kurser. Vid programutbildning med en mer integrerad utbildning upplevde studenterna en annan situation med bättre fungerande kursvärdering samt god insyn och delaktighet i verksamheten på olika nivåer. Detta var särskilt påtagligt inom medicinska fakulteten men karakteriserade också t.ex. Handelshögskolan.

En intressant synpunkt som framfördes från studenthåll inom medicinska fakulteten var risken att kursvärderingarna kunde få en konserverande roll,

eftersom en ny eller förändrad utformning av en kurs i sin första utgåva ofta var förenad med vissa svagheter och brister. Vidare bör pekas på de intressanta synpunkter som Konstnärliga fakultetsnämnden utvecklar i sin rapport om relationen mellan å ena sidan studenternas upplevda brist på inflytande och å andra sidan utbildningsprogrammets mer eller mindre bundna utformning. I det förestående arbetet med översyn av utbildnings- och kursplaner är det enligt nämnden därför nödvändigt att även synliggöra studenternas inflytande. I flera sammanhang efterlystes också mer samlade och övergripande värderingar, som ej begränsades till den enskilda kursen.

I universitetets självvärdering framhålls ”att den allmänna otillfredsställelsen” med kursvärderingarna måste beaktas och nya former av kursvärdering prövas.

Avslutningsvis vill vi redovisa iakttagelsen att studenternas aktivitet och engagemang genomgående upplevdes som större i organ, som arbetade med utbildningsnära frågor. Vi mötte också från studenternas sida önskemål om inrättande av beredande organ i utbildningsfrågor, där sådana organ saknades på program- respektive fakultetsnivå.

Vissa insatsområden

Under denna rubrik redovisar vi dels universitetets jämställdhetsarbete, dels dess arbete med den tredje uppgiften.

Jämställdhetsarbetet

Universitetet redovisar sitt aktuella jämställdhetsarbete i en jämställdhetsplan för 1997–1999. I förordet till planen framhålls universitetets gynnsamma förutsättningar genom förekomsten inom universitetet av såväl Institutionen för kvinnovetenskap och samlingarna på universitetsbiblioteket som Nationella centret för genus- och jämställdhetsforskning.

I förordet anges sammanfattningsvis att arbetet bedrivs efter två huvudlinjer. Den ena linjen innebär integrering av jämställdhetsperspektivet i all relevant verksamhet inom universitetet med särskilt omnämnande av bl.a. utbildning och forskning, ledarskapsutveckling och forskarhandledningsutbildning. Den andra linjen innebär det särskilda jämställdhetsarbetet med tonvikt på aktiva insatser, särskilt rekryteringsinsatser, för underrepresenterat kön. I planen understryks följaktligen att arbetet tar sikte på universitetets trefaldiga funktion att vara både arbetsplats, utbildningsinstitution och kunskapsproducent. Härvid betonas bl.a. vikten av ett genusperspektiv i såväl utbildning som forskning. Särskilt markeras forskarutbildningens betydelse med krav på en jämn könsfördelning bland forskarstudier inom alla fakulteter och ämnen.

I planen anges mål och insatser för rekryteringen till såväl anställningar som förtroendeuppdrag. Nämnas kan att andelen kvinnliga professorer, universitetslektorer och forskarassistenter som nyrekryteras senast år 2000 skall uppgå till minst 40 procent. Likaledes bör vardera könet vara representerat med minst 40 procent i ledarfunktioner som dekaner, prefekter etc. samt i alla nämnder, styrelser, arbetsgrupper m.m.

Jämställdhetsplanen ger vidare föreskrifter om arbetets organisation och uppföljning samt riktlinjer för arbetet inom fakulteter och institutioner. Intressant är att notera jämställdhetsarbetets förankring. Universitetets

rektor har personligen det övergripande ansvaret för universitetets jämställdhetspolicy och är f.n. även ordförande i universitetets särskilda jämställdhetskommitté. På fakultets- respektive institutionsnivå ledningsansvaret åvilar dekanus och prefekt. Dessa skall till sin hjälp ha jämställdhetsombud. På fakultetsnivå skall ombudet utses bland fakultetsnämndens ordinarie ledamöter och i annat fall ges ordinarie plats i denna. På institutionsnivå skall ombudet vara ordinarie ledamot i institutionens styrelse och även kallas ”till överläggningar inför löneförhandlingar och beredning av beslut som i väsentlig grad rör institutionens inriktning och verksamhet”.

Jämställdhetsarbetet och föreskrifterna i planen för detta understryks på olika sätt i universitetsstyrelsens årliga verksamhetsplan samt följs upp med krav på vissa statistiska redovisningar.

Flera av fakulteterna berör i sina rapporter jämställdhetsarbetet. Medicinska fakulteten framhåller jämställdheten som en viktig del i kvalitetsarbetet. Denna brister särskilt vad gäller högre lärar- och forskartjänster. Under 1997 har därför, på fakultetens eget initiativ, positiv särbehandling tillämpats vid tillsättningen av tre av fakulteten inrättade lektorstjänster. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten pekar på ett aktivt arbete vad gäller grundutbildningen för att öka rekryteringen av kvinnliga studenter. Beträffande forskarutbildningen har fakulteten för kvinnliga doktorander dels utformat ett mentorprogram, dels höjt den prestationspoäng som utgår per enskild doktorand vid anslagsberäkningen till institutionerna. Humanistiska fakulteten anför åtgärder i anslutning till tjänsteförslagsnämndernas arbete, bl.a. att fakultetens jämställdhetsombud skall ha rätt att delta i nämndernas arbete.

Vid vår överläggning med företrädarna för studentkåren anfördes vissa kritiska synpunkter på jämställdhetsarbetet. Enligt studenterna hade arbetet kommit att handla mer om kvantitet än kvalitet och huvudsakligen blivit en fråga om siffror. Vidare hade man ej lyckats särskilt väl med att förankra genusperspektivet i utbildningen.

Tredje uppgiften

Den tredje uppgiften avser universitetets samspel med det omgivande samhället och innefattar dess informations- och kontaktverksamhet i vid

bemärkelse, en verksamhet som också särskilt framhålls i universitetets vision. Verksamheten är mycket omfattande och differentierad och det har ej varit möjligt för oss att inom ramen för vårt uppdrag närmare gå igenom och granska densamma. Vi begränsar oss därför till en mycket översiktlig redovisning.

Inom den tredje uppgiften kan två huvudkomponenter urskiljas, dels kontaktverksamhet av olika slag och mot skilda målgrupper, dels den utåtriktade informationsverksamheten samt externa utbildningsaktiviteter. Förknippade med dessa aktiviteter är också särskilt FoU-verksamheten inom EU-samarbetet samt arbetet med det virtuella universitetet. På central nivå hålls verksamheten primärt samman av ett universitetsråd med ansvar för information samt näringslivs- och EU-kontakter och med samordnande uppgifter avseende den verksamhet fakulteterna bedriver inom detta fält. Under universitetsrådet lyder ett kontaktsekretariatet, informationsavdelningen och EU-sekretariatet.

Kontaktverksamheten tar sikte på såväl en mer allmän regional samverkan som näringslivssamverkan, dock utan någon strikt inbördes uppdelning. För den förra uppgiften finns den s.k. FUNK-gruppen (samverkan Forskning-Utbildning-Näringsliv-Kommun), som knyter an till den nya organisationen av Västsverige och ha rådgivande funktioner i mer övergripande frågor. Bl.a. har gruppen varit involverad i arbetet att ta fram universitetets regionala utvecklingscentrum för skola och lärarutbildning.

För mer direkt regional näringslivssamverkan, innefattande även bedömning av utbildning och dess kvalitet samt studentuppföljning, har bildats ett Näringslivsråd med deltagare från ett mindre antal företag. Rådet sysslar särskilt med frågor rörande samverkan och utveckling avseende småföretag. För den operativa verksamheten med överföring av forskningsresultat till produktion m.m. finns dels en särskild styrgrupp – STING, styrgruppen för innovation och företagskontakter vid Göteborgs universitet – dels ett holdingbolag, GU Holding. Bolaget har ett antal dotterbolag, företrädesvis baserade på resultaten från forsknings- och utvecklingsarbete inom medicinska fakulteten. Denna fakultet liksom matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har egna forskningssekreterare, och inom båda fakulteterna kan noteras ett växande intresse för tillämpad forskning och utvecklingsarbete avseende framtagning av produkter och metoder. I detta sammanhang bör

också framhållas de kontakter Handelshögskolan utvecklat med näringslivet.

Vidare har vi bl.a. inhämtat att ett mål från universitetet vad gäller kontaktverksamheten är utarbetandet av kvalitetsdokument för uppdragsverksamheten vid alla enheter med omfattande extern verksamhet.

Inom det utåtriktade informationsarbetet lyfts en rad åtgärder fram i universitetsstyrelsens verksamhetsplan. Här kan pekas på dels en studerandeinformation, utformad i syfte att nå en jämnare könsfördelning och social fördelning bland de studerande, dels kurser i forskningsinformation samt åtgärder för att stimulera till populärvetenskapligt författarskap, riktade till lärare och forskare inom universitetet. Vad gäller utåtriktad information bedrivs också en omfattande verksamhet inom de enskilda fakulteterna. Exempel på verksamheter är de s.k. humanistdagarna samt det konstnärliga områdets insatser i det offentliga kulturutbudet genom konserter och utställningar m.m.

Vidare bör uppmärksammas en inom universitetet pågående planering för deltagande i försöksverksamhet med marksänd digital-TV. Tanken är här att bl.a. använda TV-mediet i distansutbildning.

Strävandena att externt öka tillgängligheten av universitetets utbildning är också en del av det s.k. virtuella universitetet. Ambitionen är att universitetet inom detta område skall vara ett nationellt utvecklings- och kompetenscentrum.

Bedömning med synpunkter och rekommendationer

I sin självvärdering speglar universitetet den betydande spännvidd som begreppet kvalitetsarbete kan rymma. Under rubriken Det universitetsövergripande kvalitetsarbetet anges en rad strategiska utvecklingsområden, till vilka universitetsstyrelsen anvisar särskilda medel, medan fakulteternas och institutionernas kvalitetsarbete behandlas för sig. Härtill kommer de övergripande struktur- och ledningsfrågorna.

Vår granskning i det föregående berör på olika sätt praktiskt taget samtliga s.k. strategiska utvecklingsområden. Dels ingår merparten av dem som ett naturligt led i kapitlet om respektive struktur- och ledningsfrågorna samt det utbildningsnära kvalitetsarbetet, dels tas ett par av dem upp separat i föregående kapitel under rubriceringen insatsområden.

Våra synpunkter och rekommendationer redovisar vi liksom vår granskning i tre delar. Vi inleder med det utbildningsnära kvalitetsarbetet såsom det dominerande inslaget i vårt granskningsarbete. Sedan följer vissa insatsområden, varefter struktur- och ledningsfrågor behandlas. Avslutningsvis ges en samlad redovisning av de förslag och rekommendationer vi framlagt i detta kapitel.

Vi vill tillägga att universitetets självvärdering på ett förtjänstfullt sätt redovisar och analyserar dess kvalitetsarbete, samt att den fungerat som något av en ledstång i vårt arbete.

Det utbildningsnära kvalitetsarbetet

Inledning

Såsom tidigare framhållits har Göteborgs universitet varit en föregångare i det universitetspedagogiska arbetet i vårt land. Verksamheten har på ett mycket förtjänstfullt sätt vidareutvecklats till ett kvalitetsarbete som tar sikte på universitetets verksamhet i dess helhet. Detta har resulterat i det ovan

redovisade programmet för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling, ”Kvalitetssäkringssystem Göteborgs universitet”, vars treåriga provoperiod just avslutats. Programmet ser vi som en hörnsten i universitetets kvalitetsarbete. En naturlig utgångspunkt i vår bedömning av detta arbete är därför programmet och dess tillämpning/återspeglning i kvalitetsarbetet på fakultets- och institutionsnivå.

Övergripande bedömning av kvalitetsarbetet

Universitetets program för kvalitetssäkring är mycket ambitiöst och väl genomarbetat. Med nödvändighet är det hållet i generella termer för att täcka in den rikt differentierade verksamheten inom hela universitet. Med detta följer också att programmet tar sikte på verksamhetens förutsättningar och särskilt dess processer. Vi vill understryka uttalandet i programmet att åtgärder för att i dessa avseenden så långt möjligt säkra kvalitet i utbildningen och forskningen indirekt också bör återspeglas i verksamheternas resultat och effekter. Som framgått betonas i programmet särskilt uppföljning och utvärdering, både självvärdering och extern värdering.

Programmet behandlar mer utförligt grund- och forskarutbildningen. Forskningen berörs med lättare hand och några konkreta riktlinjer lämnas ej för stödjande verksamheter som administration m.m. Olika skäl torde kunna anföras för denna viktning, bl.a. att verksamheterna med utbildning är av störst betydelse för studenterna samt att forskningen är den verksamhet inom högskolan som eljest kvalitetsgranskas mest. Vad gäller stödjande verksamheter saknas vidare mer etablerade utvärderingsrutiner.

Vår genomgång av de olika fakulteterna (motsv.) tyder på ett väl spritt kvalitetsarbete inom hela universitetet. Genomgående möter mönster från det centrala kvalitetsprogrammet. Av särskilt intresse är att sådana mönster också klart framträder vid praktiskt taget samtliga de institutioner med vilka vi sammanträffat eller vars rapporter vi granskat. Samtidigt bör dock framhållas att det är blott undantagsvis redovisningarna från såväl fakulteter som institutioner behandlar samtliga verksamhetsgrenar enligt programmet. Av vår redovisning har vidare framgått att angreppssätt och utformningar varierar betydligt mellan fakulteterna. Vi har också noterat att universitetet i sin självvärdering framhåller att kvalitetsarbetet vid ett universitet inte kan bedrivas enligt en viss given standardmodell. I det följande återkommer vi till frågan om kvalitetsarbetets utformning.

Kvalitetsarbetets omfattning inom de olika fakulteterna är svår att mer exakt fastställa, bl.a. som ett resultat av den varierande utformningen av detta arbete. Vi bedömer dock att totalt sett ett omfattande sådant arbete bedrivs inom den humanistiska, den matematisk-naturvetenskapliga, den samhällsvetenskapliga och den medicinska fakulteten. Kvalitetsarbetet är, såsom redan framgått av vår granskning, mindre utvecklat inom den odontologiska fakulteten och det konstnärliga fakultetsområdet. Av förut redovisade skäl har ett systematiskt sådant arbete startat relativt sent inom det konstnärliga området och först helt nyligen inom den odontologiska fakulteten. Beträffande den konstnärliga sidan är vårt intryck mycket gott av det arbete som hittills bedrivits och den planering som redovisas. Vad gäller den odontologiska fakulteten räknar vi med att bl.a. den nära kontakt och samverkan som föreligger med medicinska fakulteten bör innebära ett särskilt stöd i utvecklingen av kvalitetsarbetet. Sammantaget konstaterar vi att kvalitetsarbete utifrån centralt initierade former bedrivs inom universitetet i dess helhet.

Med särskilt intresse har vi iakttagit kvalitetsarbetets varierande utformning vid de fakulteter som har en mer omfattande sådan verksamhet. Vi kan se flera skäl till denna variation. En orsak är verksamhetens skiftande struktur. För en utbildnings- och forskningsmässigt väl sammanhållen fakultet som den medicinska med ett mycket begränsat antal lednings-/beredningsorgan har det tätt sig naturligt att integrera kvalitetsarbetet i den reguljära verksamheten utan något särskilt utvecklingsprogram. I stället har de externa utvärderingarna av fakultetens verksamhet fungerat som riktgivare i detta arbete.

Inom den mycket stora samhällsvetenskapliga fakulteten med dess starkt differentierade verksamhet har valts lösningen att delegera ansvaret för kvalitetsarbetet till de enskilda institutionerna respektive de särskilt inrättade enheterna för vissa utbildningar vid Handelshögskolan. Härvid bör beaktas att det genomgående är en institution respektive särskild enhet som ansvarar för varje enskild programutbildning, och att denna institution/enhet är underställd någon av fakultetens båda fakultetsnämnder. De båda institutioner som granskats av oss har väl svarat upp mot det delegerade ansvaret. I detta sammanhang vill vi också särskilt framhålla fakultetens arbete för att utveckla och förbättra forskarutbildningen.

Humanistiska fakulteten håller ett fast grepp i sitt kvalitetsarbete med bl.a. bestämda scheman för uppföljning och utvärdering. Detta kan bl.a. ses som

en konsekvens av fakultetens relativt ”splittrade” struktur med 19 olika institutioner och 33 enskilda ämnen samt ett utbildningsutbud som helt domineras av kurser i fria ämneskombinationer. Fakultetens program för kvalitetsutveckling tar särskilt sikte på grundutbildningen med, enligt vår mening, konstruktiva riktlinjer för dess utveckling.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten styr på ett mycket kraftfullt sätt kvalitetsarbetet inom sitt område. Detta sker genom fakultetens strategiska program. Av den redovisning vi lämnat för programmet framgår att det är en handlingsplan för den närmaste femårsperioden och att den, liksom universitetets kvalitetsprogram, omfattar fakultetens samlade verksamhet. Kvalitetsarbetet ingår implicit i programmet. Särskild uppmärksamhet förtjänar den differentierade och mycket ambitiösa målsättningen för den grundläggande naturvetarutbildningen samt den långsiktiga och styrda processutveckling som mot denna bakgrund skisseras för utbildningen. I detta sammanhang bör också framhållas den mer sammanhållna verksamhet som karakteriserar fakulteten till skillnad från de båda filosofiska systerfakulteterna. Fakultetens dominerande utbildningsprogram, det s.k. naturvetarprogrammet, berör genom sin successiva differentiering fakultetens samtliga institutioner. Vidare har uppenbarligen fakultetens övergång fr.o.m. 1997 till en ny organisation med nio storinstitutioner befrämjat inbördes kontakter och samhörighet.

I samband med den övergripande bedömning vi nu gjort av kvalitetsarbetet vid universitetets fyra större fakulteter kan en naturlig fråga vara hur vi rangordnar de olika fakulteterna med avseende på detta arbete. Svaret blir att detta i sig inte är vår uppgift. Underlaget för vår bedömning liksom de skiftande förutsättningar under vilka fakulteterna arbetar medger också svårligen en rättvis gradering. Dock vill vi betona den särskilda konkretion och framåtblick som vi upplever i kvalitetsarbetet inom den medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Mål- och processtyrning ingår i båda fallen en naturlig förening, vilket stimulerar och främjar arbetet. För bägge fakulteterna finns också en gemensam nämnare i form av det externa utvärderingsarbete, som varit utgångspunkt i deras kvalitets- respektive programarbete och som tidigare redovisats av oss. Utvärderingsarbetet har, såsom framgått, för matematisk-naturvetenskapliga fakulteten berört dess samlade verksamhet och för medicinska fakulteten de facto också i det närmaste dess totala verksamhet. Det är vår bestämda uppfattning att det är denna typ av extern verksamhetsvärdering som gett kvalitetsarbetet inom

dessa fakulteter ett särskilt lyft. Med undantag för Högskoleverkets nationella utvärdering av läkarutbildningen är detta arbete en frukt av initiativ inom universitetet. Som tidigare framgått (s. 38) är verksamhetsvärdering av detta slag mycket unik inom den svenska högskolan, varför vi ger universitetet en särskild eloge för dessa initiativ.

Vi övergår nu till en bedömning av olika enskilda delar av det utbildningsnära kvalitetsarbetet.

Forskarutbildningen

Vår granskning har visat på den särskilda uppmärksamhet som genomgående kommit att ägnas forskarutbildningen och dess effektivisering. Det är värt att notera att den varierande utformning som ovan redovisats beträffande fakulteternas kvalitetsarbete ej gäller denna utbildning. I stället karakteriseras verksamheten, som också framhållits, av en betydande enhetlighet. Detta faller sig naturligt, då betingelserna och kraven för forskarutbildningen i stort är lika oavsett fakultet. Rekommendationerna i universitetets kvalitetssäkringsprogram tillämpas också genomgående inom universitetet. Det bör dock framhållas, såsom framgår av universitetets årsberättelse för 1995/96 att ett betydande arbete med forskarutbildningen pågick redan före programmets fastställande. Programmet är på denna punkt således att se som en systematisering och spridning inom universitetet av gjorda erfarenheter och rön.

Av universitetets årsredovisning för 1997 kan utläsas att universitetet varit framgångsrikt i sina strävanden genom sjunkande medelstudietider och ökad examination. Av väsentlig betydelse är givetvis att universitetsstyrelsen genom särskilda uppdrag till fakulteterna följer upp kvalitetsprogrammet.

Det är angeläget framhålla att Göteborgs universitet inom detta verksamhetsområde syns ha varit nationellt mönsterbildande. I de nya och utbyggda bestämmelser för forskarutbildningen vilka utfärdats av regeringen med giltighet fr.o.m. den 1 april i år ges således föreskrifter om bl.a. en årlig uppföljning av den individuella studieplanen för varje doktorand samt ansvar för fakulteterna att utbildning anordnas för handledare, dvs. gängse åtgärder inom forskarutbildningen i Göteborg.

Vår bedömning är att universitetet fortsätter och vidareutvecklar sitt framgångsrika arbete med forskarutbildningen.

Uppföljning och utvärdering m.m.

I detta avsnitt behandlar vi frågor om uppföljning och utvärdering inom själva kvalitetsarbetet inbegripet kursvärderingar och studentinflytande. Vidare tar vi upp den av humanistiska fakulteten resta frågan om kvalitetsarbetets resultat.

De bärande inslagen i kvalitetsarbetet är uppföljning och utvärdering av verksamheten och dess resultat. De bildar en kontinuerlig process i form av återkoppling och förnyad uppföljning. Detta synsätt lyfts fram i universitetets kvalitetsprogram. Särskilt betydelsefull är en smidig och ändamålsenlig dokumentation av data kring den omfattande och differentierade verksamhet som grundutbildningen utgör. Med intresse har vi noterat det arbete som pågår i samverkan mellan enheten för kvalitetsutveckling och avdelningen för planering och uppföljning att med hjälp av centralt tillgängliga data i LADOK m.m. utforma ett system för att underlätta och utveckla institutionernas och fakulteternas löpande uppföljnings- och planeringsarbete. Vi vill särskilt rekommendera ett stöd till detta arbete, som universitetet i sin självvärdering också upptar som ett av de prioriterade inslagen i det centralt ledda kvalitetsarbetet för 1998. Härigenom bör bl.a. ges möjlighet att, såsom LUN efterlyst, följa studenterna i lärarutbildningen under deras ämnesteoretiska studier.

Universitetet har i sitt kvalitetssäkringsprogram generellt fastlagt en ordning med utvärdering av varje institutions verksamhet vart sjätte år i form av självvärdering och extern utvärdering. Detta synsätt har anammats av humanistiska fakulteten, som dessutom har en intressant fortlöpande uppföljning i form av årliga verksamhetsanalyser. Såsom redovisats har samtidigt med mycket gynnsamt resultat en motsvarande typ av utvärdering genomförts på fakultetsnivå av medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Vi ser därför mycket positivt på att övriga fakulteter, i enlighet med universitetsstyrelsens uppdrag i dess verksamhetsplan för 1997–1999, under planeringsperioden genomför en extern utvärdering av sin forskning för identifiering av bas- och profilområden.

Sammanfattningsvis vill vi utifrån vår granskning framhålla betydelsen av extern utvärdering för att stimulera och utveckla universitetets kvalitetsarbete. Vi vitsordar också den föregångsinsats som universitetet står för på detta område. En viktig uppgift i det fortsatta arbetet är att se över och systematisera formerna för extern utvärdering. Härvid vill vi särskilt peka på

följande passus i matematisk-naturvetenskapliga fakultetens strategiska program:

”Fakulteten ska utveckla evalueringsystem som kvalitetsäkrar program och fristående kurser i ett nationellt och internationellt perspektiv och som ger insikt i deras relevans för studenten och fakulteten.”

Vidare bör det, som ett led i dess sammanhållande ansvar, ankomma på vederbörande fakultet (motsv.) att inom sitt verksamhetsområde fastställa schema för extern utvärdering. Vi utgår också från att varje fakultet över- siktligt och fortlöpande, efter mönster av den humanistiska fakulteten, följer upp utbildning och studieresultat inom sitt verksamhetsområde.

Den mer löpande utvärderingsverksamheten har sin självklara tyngdpunkt i grundutbildningen. En ändamålsenlig och effektiv utbildning förutsätter en fortlöpande kontakt och dialog med studenterna. Det helt dominerande instrumentet för detta är nu verksamheten med kursvärderingar. Den redovisning som vi lämnat för denna verksamhet pekar på en rad brister. Med hänvisning härtill är det nödvändigt att se över verksamheten. Vi instämmer därför till fullo med universitetets självvärdering, som bland sina prioriterade inslag i det centrala kvalitetsarbetet upptar nya former av kursvärdering. Vidare vill vi – som en viktig synpunkt vi mött – peka på att kursvärdering utformas som inte bara speglar den enskilda kursen i fristående skick utan även belyser delarna i en utbildning i en naturlig helhet. Sådana helheter kan t.ex. vara de kurser som sammantaget konstituerar 20, 40 eller 60 poäng i ett ämne eller utgör en hel respektive mer sammanhängande delar av en programutbildning.

I detta sammanhang vill vi också peka på en typ av utvärdering vi mött inom medicinska fakulteten i form av s.k. kollegial granskning. Enligt ett fastställt mönster granskar lärare från olika institutioner varandras kurser och diskuterar resultatet med deltagande av studenter och kursgivare. Vi frågar oss om inte denna kursvärdering kan vara av intresse inom även andra fakulteter.

En viktig aspekt på utvärderingen av grundutbildningen är utbildningens relevans på arbetsmarknaden. Detta gäller särskilt programutbildningar med mer bestämd yrkesinriktning. Vår granskning av journalistutbildningen visar olika former av samspel med yrkeslivet, bl.a. en kontinuerlig uppföljning på arbetsmarknaden av de examinerade. Det under avsnittet om

tredje uppgiften redovisade näringslivsrådet arbetar också med studentuppföljning. Vidare har vi inhämtat att institutionen Förvaltningshögskolan har ett särskilt råd med avnämorföreträdare. I den matematisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden ingår sedan något år också en företrädare för avnämarsidan, hämtad från näringslivet. Vi vill betona värdet av att kontinuerliga kontakter byggs upp mellan utbildning och arbetsliv. Detta sker naturligen på fakultets- respektive programnivå och bör uppmärksammas i det fortsatta kvalitetsarbetet.

Nära förknippat med kursvärderingsfrågan är frågan om studentinflytande på fakultets- respektive institutionsnivå. Enligt vår bedömning är det särskilt på fakultetsnivån angeläget att kvalitetsfrågor hanteras av särskilda organ för utbildningsfrågor och med studentrepresentation. Vi rekommenderar att sådana organ inrättas inom fakulteter där de saknas.

Vi vill i detta avsnitt också knyta an till den av humanistiska fakulteten resta frågan om relationen är rimlig mellan de insatser som görs för kvalitetsarbetet och de resultat som detta avkastat i verksamheten. Frågan rör en utvärdering av själva kvalitetsarbetet. Den reses mot den dubbla bakgrunden av dels fakultetens helhjärtade satsning på ett kvalitetsarbete enligt universitetets kvalitetssäkringsprogram i förening med dess numera ansträngda ekonomi, dels svårigheterna att mot den enskilda institutionens vilja genomföra åtgärder, föreslagna av externa sakkunniga i självvärderingen. Fakultetens bedömning på denna punkt rimmar inte helt med det goda sammanfattande vitsord den eljest ger kvalitetsarbetet inom fakulteten. Samtidigt finns det särskild anledning att ta fasta på frågan med hänsyn till att just humanistiska fakulteten, såvitt vi kan bedöma, är den fakultet som inom universitetet längst och mest konsekvent bedrivit ett reguljärt kvalitetsarbete enligt universitetets program. Fakulteten kommer själv att pröva frågan i den förestående utvärderingen av de egna programmen för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Vi förutsätter också att frågan prövas vid universitetets egen utvärdering av det centrala kvalitetssäkringsprogrammet och får härvid anföra följande synpunkter.

Det bör övervägas huruvida inte universitetet mer fortlöpande bör följa upp kvalitetsarbetet i form av t.ex. en översiktlig årlig redovisning från de enskilda fakultetsnämnderna rörande resultatet av detta arbete. Vidare förtjänar övervägas om inte ett omsorgsfullt uppföljningsarbete kan leda till en minskning av det mer omfattande arbetet med extern utvärdering.

Utförandet av sådan värdering bör således i det enskilda fallet bli föremål för en mer selektiv prövning. Vi vill också försiktigt resa frågan, om inte en övergång inom humanistiska fakulteten till en organisation med färre men större institutioner – efter modell från bl.a. den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten – skulle innebära förbättrade betingelser för ett mer fakultetsövergripande förändrings- och utvecklingsarbete.

En fråga av särskilt intresse i detta sammanhang rör den externa examinationen. Denna typ av examination, som också innebär en form av extern värdering, syns relativt sparsamt förekommande inom universitetet. Frågan bör uppmärksammas i universitetets fortsatta kvalitetsarbete.

Lärarytbildningen

Vår granskning av lärarytbildningen utmynnar i vissa bedömningar som väsentligen rör utbildningens organisation.

Såsom redovisats fungerade inte den tidigare splittrade organisationen av lärarytbildningen med det formella programansvaret åvilande USN och med kursansvar jämte ekonomiskt ansvar för olika delar av utbildningen samtidigt åvilande inte mindre än fyra olika fakultetsnämnder (motsv.). Vi är övertygade om att sammanförandet av ansvaret för lärarytbildningen under LUN är lyckligt. Genom sammansättningen av LUN innebär detta också att det övergripande ansvaret för utbildningen delas av samtliga berörda fakulteter. Härmed bör följa ett växande intresse för utbildningen och förbättrade möjligheter till samverkan inom universitetet. Under LUNs egid har också startats olika fakultetsövergripande forsknings- och utvecklingsprojekt rörande skolan. Samtidigt är även avnämarsidan företrädd i LUN, väsentligt inte minst med tanke på det viktiga inslag som den skolförlagda praktiken utgör i lärarytbildningen.

Enligt vår mening bör universitetet överväga vissa fortsatta förändringar i lärarytbildningens organisation. En sådan förändring betingas av den bristande kontakt vi upplevt mellan de ämnesteoretiska och praktisk-pedagogiska delarna inom lärarytbildningen – ett förhållande som dock inte torde vara unikt för Göteborgs universitet. Vi har således noterat att forskningen och forskarytbildningen inom det ämnesdidaktiska fältet nu är förlagda till Pedagogien. Vi vill ifrågasätta om inte denna verksamhet både för sin mest ändamålsenliga utveckling men även för utvecklingen av kontakterna mellan lärarytbildningens båda delar primärt bör knytas till respektive

ämnesinstitution. Nära kontakt med själva lärarutbildningen är samtidigt en nödvändighet och bör kunna ske genom t.ex. någon form av dubbel institutionsanknytning av berörda lärare/forskare. En konsekvens av denna organisationsförändring är också att dessas fakultetsanknytning bestäms av deras ämnesanknytning och att de därmed faller utanför den utbildningsvetenskapliga sektionen.

Genom tillkomsten av LUN har utbildningsvetenskapliga sektionen mist sin huvuduppgift i form av programansvaret för stora delar av lärarutbildningen. Den här diskuterade organisatoriska förändringen inom det ämnesdidaktiska fältet skulle innebära en fortsatt reduktion av sektionens verksamhet. Denna förstärks av en eventuell knytning av professuren i vårdpedagogik till vårdutbildningen. I forsknings- och forskarutbildningshänseende understryks härigenom ytterligare sektionens karaktär av pedagogisk enämnessektion. Att i detta perspektiv överväga en omvandling av sektionen till en fristående del av samhällsvetenskapliga fakulteten med egen fakultetsnämnd skulle, såvitt vi kan bedöma, innebära en olycklig isolering av den pedagogiska disciplinen. Vidare kommer, genom den omvandling som kan förutses av Pedagoggen till en storinstitution med indelning i arbetsenheter, praktiskt taget identitet att råda mellan sektion och institution. I detta läge ter det sig ganska självklart att LUN kommunicerar direkt med den nya storinstitutionen utan förmedling genom något fakultetsorgan. Sammantaget leder detta oss till frågan huruvida inte utbildningsvetenskapliga sektionen bör avvecklas.

Avslutningsvis kan vi inte underlåta att framhålla att vår granskning också lett oss till uppfattningen att det särskilt för pedagogiska institutionen men även för lärarutbildningen skulle vara till stor fördel om verksamheten kunde omlokaliseras och bli en del av City-universitetet.

Odontologiska fakulteten.

Vi har tidigare berört själva kvalitetsarbetet inom fakulteten. Här tar vi upp vissa frågor rörande organisationen av fakultetens arbete och de ekonomiska betingelserna för dess verksamhet.

Vår redovisning pekar på den besvärliga dualism som kommit att råda såväl organisatoriskt och verksamhetsmässigt som ekonomiskt mellan de nära sammanlänkade verksamheter som utgörs av å ena sidan den under kommunalt huvudmannaskap bedrivna tandvården och å andra sidan fakultetens

utbildning och forskning. Svårigheterna betingas inte minst av den kraftiga nedskärning som skett av tandläkarutbildningen och har särskilt aktualiserat frågan om de s.k. TUA-medlens användning.

Vår uppfattning är att en rimlig tingens ordning förutsätter en gemensam ledning för tandvård, forskning och utbildning. Vi föreslår att överläggningar inleds med den kommunala huvudmannen om ett gemensamt ledningsorgan för tandvård, forskning och utbildning. De bestämmelser som kommer att gälla rörande sammansättningen av fakultetsnämnd fr.o.m. den 1 januari 1999 skapar enligt vår bedömning förutsättningar för en sådan organisation. Parallellt härmed bör också överläggningar tas upp rörande TUA-medlen i syfte att gemensamt fastlägga riktlinjer för dessas användning. Med hänsyn till frågornas vikt och principiella karaktär ser vi det som en uppgift för universitetet centralt att initiera och driva dessa överläggningar.

Visionen och det utbildningsnära kvalitetsarbetet

Avslutningsvis vill vi beröra universitetets vision sådan vi mött den i anslutning till det utbildningsnära kvalitetsarbetet.

I universitetets självvärdering betonas visionen i olika sammanhang. Den berörs däremot ej i fakulteternas rapportering av sitt kvalitetsarbete. Vid våra överläggningar med dessa har vi därför bl.a. tagit upp visionen.

Såsom framgår av vår redovisning är förhållningssättet till visionen genomgående reserverat på fakultetsnivå. Särskilt påtagligt är detta vad gäller dess begreppsbyggnad, som avvisas av flera fakulteter. I universitetets självvärdering klargörs inte heller den närmare innebörden av visionen eller de praktiska konsekvenserna av dess tillämpning i kvalitetsarbetet.

Universitetets kvalitetsarbete har sin självklara tyngdpunkt i den grundläggande utbildningen. Genom sin betoning av lärandet lyfter visionen fram universitetets utbildande uppgift. Därmed lyfter den också indirekt fram kvalitetsarbetet genom dess funktion att stödja och utveckla utbildningen. Dock finner även vi begreppsbyggnaden svårtillgänglig. Detta i förening med de varierande förhållandena för utbildningen inom de olika fakulteterna gör att vi frågar oss om det inte bör vara en uppgift för de enskilda fakulteterna att i sitt kvalitetsarbete tydliggöra den innebörd de ger visionen. Vi vill här peka på vad matematisk-naturvetenskapliga fakulteten – såsom

ovan redovisats – framhöll i sin diskussion med oss rörande sitt handlingsprogram, nämligen att det förhållandet att visionens begreppsbyggnad ej används inte innebär någon konflikt med dess tankar.

I det följande återkommer vi till ytterligare frågor rörande visionen och tar också upp frågan om det utbildningsnära kvalitetsarbetets fortsatta bedrivande.

Vissa insatsområden

I detta avsnitt gör vi vissa bedömningar avseende jämställdhetsarbetet och arbetet med den tredje uppgiften samt berör också något arbetet med IT-frågorna.

Vi ser positivt på universitetets jämställdhetsarbete. I en väl avvägd jämställdhetsplan vill vi särskilt poängtera den förankring som detta arbete får i universitetets löpande verksamhet genom föreskriften att fakulteternas och institutionernas jämställdhetsombud skall vara respektive ges ställning som ordinarie ledamöter i dessas styrelser. Vi vill också framhålla den uppmärksamhet som ägnas jämställdhetsarbetet i universitetsstyrelsens verksamhetsplan. Vidare utgår vi från att de mer kritiska synpunkter som anförts av studenterna följs upp i det fortsatta arbetet.

I fakulteternas rapportering möter vi flera exempel på intresse och engagemang i jämställdhetsarbetet. Vi vill inte minst betona den strategiska betydelse som forskarutbildningen får anses ha i detta arbete och därvid särskilt peka på de insatser som redovisats av matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Inom ramen för den s.k. tredje uppgiften har vi mött ett brett och mångskiftande arbete på såväl central nivå som fakultetsnivå. Sammantaget vittnar det om både stort intresse och betydande engagemang. Såsom framhållits har vi ej haft möjlighet att närmare gå in på denna verksamhet. Vi räknar med att universitetet särskilt uppmärksammar frågor rörande samordning och uppföljning av verksamheten.

I detta sammanhang vill vi, med utgångspunkt i fakulteternas redovisningar, beröra en fråga med särskild anknytning till den tredje uppgiften. Frågan avser kvalitetsgranskning av sådan externt finansierad forskning inklusive

uppdragsverksamhet där medelstilldelningen ej baseras på inomvetenskapliga kriterier. Denna verksamhet ökar i omfattning och frågan har tagits upp av både samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Frågan knyter an till de centralt redovisade planerna på kvalitetsdokument för uppdragsverksamhet vid enheter med omfattande sådan verksamhet. Vi förordar en samlad beredning inom universitetet av denna fråga.

Inom ramen för insatsområdet det virtuella universitetet bedrivs en omfattande verksamhet med IT-frågor. På fakultetssidan har vi genomgående mött ett intresserat arbete med dessa frågor. Inom den humanistiska och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten uppmärksammas bl.a. frågan om en utveckling av utbildningen, där modern informationsteknik används för att stödja strukturerade självstudier. Vi ser detta som mycket intressant och väsentligt. Vi har också noterat att i universitetets verksamhetsplan avsatts medel för universitetsgemensamma satsningar på utvecklingsprojekt avseende bl.a. pedagogiska metoder för utbildning i nya former.

Struktur- och ledningsfrågor

Vi inleder detta avsnitt med en kort sammanfattning av vår redovisning i kapitel 4. Härfter följer våra synpunkter.

Inledning

Göteborgs universitet är starkt differentierat, uppbyggt som det är av ett antal verksamheter med skilda inriktningar, traditioner och kulturer. Utifrån sin historia i förening med sin storlek anses universitetet vara ett utpräglat federativt universitet, för att inte säga landets mest federativa universitet.

Under det senaste decenniet har två varandra parallella men motsatta strömningar karakteriserat policy och ledningsverksamhet vid universitetet. Å ena sidan har vi den starka decentralisering som successivt skett genom de övergripande organisationsbesluten 1986 och 1993. Dessa har sedan följts upp med en fortsatt decentralisering inom den samhällsvetenskapliga fakulteten.

Å andra sidan har, särskilt sedan 1995, ett arbete ägt rum för att stärka universitetets identitet och sammanhållning, bl.a. genom att utveckla en särskild profil. Detta arbete har sin bakgrund i den s.k. CRE-utvärderingen från 1994. Bl.a. som ett resultat av detta har universitetets vision tagits fram.

Utifrån visionen pågår genom rektors handlingsplan ett mer långsiktigt programarbete för universitetet, innebärande också ett arbete med översyn av dess organisation, konkretiserat genom HSGU-utredningen. I vårt arbete har vi särskilt haft att uppmärksamma dessa frågor och de nära anknyttande frågorna rörande dels universitetsstyrelsens närmare ställning och funktioner, dels den gemensamma förvaltningen och universitetets administrativa beslutsordning.

Universitetets struktur

I överläggningarna med de olika fakulteterna har genomgående understrukits nödvändigheten av en decentraliserad organisation. Samtidigt bejakar samtliga fakulteter entydigt universitetet. Från olika håll, bl.a. den medicinska och den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, betonas värdet av den samlade och breda kunskapen inom universitetet och synergieffekterna av ett samarbete över fakultetsgränserna. Härtill skall också läggas den särskilda legitimitet som en verksamhet spontant får av att tillhöra ett etablerat universitet.

Vår uppfattning är att den självständighet och det relativa oberoende som den genomförda decentraliseringen inneburit för fakulteterna lett till en ökad acceptans av universitetet från deras sida. Vidare har samhörigheten inom universitetet stärkts bl.a. genom ett på berörda fakulteters villkor utvecklat samarbete över de egna gränserna. Uppenbarligen har decentraliseringen på detta sätt kommit att fungera som ett kitt. Således ifrågasätts nu överhuvudtaget inte ett sammanhållet universitet. Samtidigt upplever vi att den lojalitet som visas universitetet i mycket är en lojalitet på fakulteternas villkor. Sammanfattningsvis bestyrker vår granskning universitetets klart federativa struktur.

Universitetets starkt federativa karaktär leder till en naturlig strävan från dess ledning att genom olika åtgärder förstärka identiteten och samhörigheten inom universitetet. Vi har stor förståelse för detta. Vårt studium av universitetet och dess betingelser som sammanhållen organisation har vidare bibringat oss uppfattningen att åtgärder av identitets- och samhörighetsskapande art måste utvecklas och beslutas i nära kontakt mellan universitetsledningen och vederbörande fakulteter. Mot denna bakgrund vill vi redovisa vissa synpunkter på särskilt arbetet inom universitetet med visionen och därtill hörande rektors handlingsplan och HSGU-utredningen.

Visionen m.m.

Visionen tar sikte på universitetets verksamhet i dess helhet och dess ansvar gentemot såväl sina studenter och anställda som det omgivande samhället. Den vill på detta sätt bli en samlande symbol för universitetet. Samtidigt finner vi den, såsom framgått, inte helt tydlig till sin innebörd. I vår tidigare diskussion om visionens roll i universitetets kvalitetsarbete har vi frågat oss om inte den enskilda fakulteten i sitt kvalitetsarbete bör tydliggöra den innebörd den ger visionen. I linje härmed ligger också att merparten av fakulteterna ansett att det inom universitetsledningen pågående arbetet att utifrån visionen utforma en handlingsplan bör ankomma på den egna fakulteten.

Med hänvisning till det nu redovisade och vår i föregående avsnitt gjorda bedömning av verksamhetsbetingelserna inom Göteborgs starkt federativa universitet ställer vi frågan om inte en viss förskjutning från central nivå till fakultetsnivå bör ske i det pågående arbetet med handlingsplanen. Således bör övervägas om inte den centralt utarbetade handlingsplanen bör avse vissa mer övergripande riktlinjer för fakultetsvis utformade handlingsplaner. Vi vill här peka på den handlingsplan matematisk-naturvetenskapliga fakulteten presenterat i form av dess strategiska program. Vi bedömer detta program som mycket förtjänstfullt. Enligt vår uppfattning har det väl utvecklat visionens olika dimensioner utifrån den egna verksamhetens förutsättningar och behov.

I anslutning till handlingsplanen bedömer vi också HSGU-utredningen som ett centralt dokument. Den ingår här som ett led i en tänkt mera långsiktig och genomgripande omstrukturering av universitetet med verksamheten inordnad i ett antal fakultetsöverskridande s.k. akademier. I detta avseende har vi noterat att utredningen mötts med stor tveksamhet inom universitetet. Vi anser att HSGU-utredningen gör en mycket förtjänstfull analys av förhållandet mellan de enskilda utbildningarna inom det hälsovetenskapliga området. Samtidigt ställer vi oss emellertid något frågande till utredningens allmängiltighet i dess nuvarande utformning.

Vad gäller åtgärder för att utveckla och stärka samhörighet och samverkan inom universitetet vill vi särskilt peka på City-universitetet. Betydelsen av denna lokalmässiga sammanföring och närlokalisering av varandra närstående verksamheter har särskilt understrukits inom det konstnärliga fakultetsområdet. I detta sammanhang får vi också erinra om vår tidigare

redovisade bedömning av värdet av en omlokalisering av pedagogiska institutionen och lärarutbildningen till City-universitetet. Vidare önskar vi här omnämna universitetets enligt vår mening förtjänstfulla arbete med ledar- och ledningsutveckling.

Universitetsstyrelsen m.m.

Beträffande universitetsstyrelsens närmare ställning och funktioner vill vi anföra följande synpunkter.

Fr.o.m. innevarande år har universitetsstyrelsen undergått den förändringen att den leds av en av regeringen externt utsedd ordförande, medan rektor ingår som en av ledamöterna i styrelsen, om ock med viss särställning. Detta understryker att styrelsens roll skiljer sig från den tidigare, mer kollegiala ordningen. Styrelsen har sålunda det övergripande ansvaret och rektor det operativa ansvaret för verksamheten. För styrelsen innebär detta att mer översiktligt ange mål och riktlinjer för verksamheten samt följa denna. Vi vill här poängtera den ordning – tidigare berörd i olika sammanhang – som universitetsstyrelsen utvecklat i sin verksamhetsplan/budget för universitetet med relativt specificerade uppdrag till fakulteterna rörande angelägna verksamhetsområden och en därtill kopplad årlig uppföljning. Vi vill också peka på det särskilda intresse som visats för verksamhetens externa utvärdering. Vidare har styrelsen ett särskilt ansvar för universitetets omvärldskontakter. Från vår överläggning med styrelsens externa ledamöter vill vi här understryka synpunkterna på vikten av att universitetet utvecklar sin omvärldsanalys. Sammanfattningsvis vill vi betona angelägenheten av att styrelsens roll och legitimitet är tydlig inom universitetet.

Rektor är bryggan mellan universitetsstyrelsen och universitetets löpande verksamhet inom fakulteterna och den gemensamma förvaltningen m.m. Ett väl fungerande arbete inom styrelsen med avgränsning till dess övergripande uppgifter förutsätter ett väl utövat operativt ansvar. Detta ställer med dagens omfattande och komplicerade verksamhet särskilda krav på underlag för uppföljning och rapportering. Vidare förutsätter det ett smidigt och förtroendefullt samarbete mellan lednings- och fakultetsnivå samt en klar administrativ ansvarsfördelning och beslutsordning mellan universitetets olika nivåer. Särskilt i sistnämnda avseende är det uppenbart att de senaste årens omfattande och snabba förändringsarbete inneburit en del försummelser. Samtidigt utförs ett synnerligen förtjänstfullt arbete inom en rad områden av förvaltningen. För vår egen del vill vi nämna kvalitetsarbetet

samt den verksamhet som utvecklats vad gäller ledar- och ledningsutveckling, administrativ internutbildning och den tredje uppgiften, aktiviteter med vilka vi kommit i särskild kontakt.

Utifrån vår granskning förordar vi att en omsorgsfull genomgång sker av beslutsorganisation samt uppbyggnaden av och arbetsfördelningen mellan administrationen på central nivå och fakultetsnivå. Inte minst ter sig en genomgripande översyn motiverad av den gemensamma förvaltningen. Enligt vår mening bör härvid bl.a. övervägas att återinrätta funktionen som förvaltningschef med dess uppgift att under rektor leda och samordna det löpande administrativa arbetet. För detta talar inte minst att rektor odelat skall kunna ägna sig åt sitt akademiska ledarskap. I samband härmed aktualiseras också en översyn av universitetsrådsfunktionen, där vi för vår del vill sätta ett frågetecken för de arbetsuppgifter av löpande administrativ karaktär som kommit att förenas med denna funktion. Denna ordning har i några fall skapat en oklarhet om vem som har det administrativa ledaransvaret för förvaltningsenheter – universitetsrådet eller enhetschefen.

Gemensamt med företrädare för studentkårerna bör en översyn göras av formerna för samverkan med studenterna och deras möjligheter till insyn i verksamheten. I detta sammanhang vill vi ge ett erkännande till den särskilda arbetsmiljöutbildning som med start för ett år sedan anordnas för studenterna genom den gemensamma förvaltningens försorg.

Vi vill här också ta upp frågan om kvalitetsarbetets organisation och fortsatta bedrivande på den centrala nivån. Vi delar den i självvärderingen framförda uppfattningen att ett representativt sammansatt beredningsorgan återskapas för det övergripande kvalitetsarbetet, en lösning som också klart förordats av studenterna. Vi tror att ett sådant organ, sammansatt av företrädare för fakulteterna och studenterna, förbättrar förutsättningarna för kvalitetsarbetets planering och förankring samt underlättar uppföljning och förmedling av rön och erfarenheter inom universitetet. Utifrån det differentierade kvalitetsarbete vi mött inom universitetet ter sig inte minst den förmedlande uppgiften angelägen. Vidare vill vi understryka förslaget att inom den gemensamma förvaltningen sker en samordning mellan enheten för kvalitets-säkring och kvalitetsutveckling samt den särskilda funktionen för lednings- och kompetensutveckling, nu knuten till personalavdelningen. Vi tror att en sådan samordning skulle innebära en ömsesidig stimulans och en värdefull

korsbefruktning mellan kvalitetsarbetet och det interna arbetet med utbildning och utveckling av den egna personalen.

En förestående viktig uppgift i det centrala kvalitetsarbetet är en närmare uppföljning och utvärdering av det nu tillämpade kvalitetssäkringssystemet. Detta ter sig som en lämplig inledande uppgift för det av oss tillstyrkta beredningsorganet för det övergripande kvalitetsarbetet.

Avslutningsvis vill vi ta upp en specifik fråga för universitetsledningen vad gäller den högre utbildningen och forskningen i Göteborg, nämligen frågan om en utbyggd och intensifierad samverkan mellan Chalmers och Göteborgs universitetet.

Delvis parallellt med vår utvärdering har också en utvärdering skett av kvalitetsarbetet vid Chalmers. Ett samarbete förekommer mellan Chalmers och universitetet på fakultets- och institutionsnivå genom de gemensamma institutionerna för fysik, matematik och datavetenskap samt kemi. Vidare vill vi särskilt peka på den framgångsrika samverkan som under det senaste decenniet ägt rum inom det miljövetenskapliga området. Däremot är samarbetet på ledningsnivå föga utvecklat mellan de båda läroanstalterna. Gemensamt med bedömargruppen för Chalmers vill vi förorda att ett systematiskt sådant samarbete utvecklas. Sammanfattningsvis vill vi understryka vikten av en utbyggd och intensifierad samverkan mellan de båda läroanstalterna för att exploatera de stora möjligheter som härigenom erbjuds inom forskningens och den högre utbildningens område.

Samlad redovisning av förslag och rekommendationer

Avslutningsvis redovisar vi de förslag och rekommendationer vi i detta kapitel framlagt till universitetet med anledning av vår granskning.

Under avsnittet Det utbildningsnära kvalitetsarbetet förordar vi

- att det framgångsrika arbetet inom universitetet med forskarutbildningen fortsätts och vidareutvecklas,
- att stöd utgår till det pågående arbetet att utveckla ett system för effektivisering av institutionernas och fakulteternas uppföljnings- och planeringsarbete,

- att formerna för extern utvärdering ses över och systematiseras,
- att varje fakultetsnämnd inom sitt verksamhetsområde fastställer schema för extern utvärdering,
- att en översyn görs av verksamheten med kursvärdering,
- att kontinuerliga kontakter byggs upp mellan utbildning och arbetsliv,
- att särskilda organ för utbildningsfrågor inrättas inom fakulteter, där sådana organ saknas,
- att beträffande resultaten av kvalitetsarbetet övervägs en mer fortlöpande uppföljning i form av t.ex. en översiktlig årlig redovisning från de enskilda fakultetsnämnderna,
- att frågan om extern examination uppmärksammas i det fortsatta kvalitetsarbetet,
- att beträffande lärarutbildningen övervägs dels vissa förändringar i dess organisation, dels en omlokalisering av utbildningen inklusive pedagogiska institutionen,
- att överläggningar initieras med den kommunala huvudmannen om dels ett för odontologiska fakulteten och kommunen gemensamt ledningsorgan för tandvård, forskning och utbildning, dels de s.k. TUA-medlens användning samt
- att det bör vara en uppgift för den enskilda fakulteten att i sitt kvalitetsarbete tydliggöra den innebörd den ger universitetets vision.

Under avsnittet Vissa insatsområden förordar vi

- att forskarutbildningen särskilt beaktas i jämställdhetsarbetet,
- att frågor rörande samordning och uppföljning uppmärksammas i verksamheten med tredje uppgiften samt
- att en samlad beredning sker inom universitetet av frågan om kvalitetsgranskning av sådan externt finansierad forskning inklusive

uppdragsverksamhet där medelstillelningen ej baseras på in-
omvetenskapliga kriterier.

Under avsnittet Struktur- och ledningsfrågor förordar vi

- att det på central nivå pågående arbetet med en handlingsplan utifrån visionen ges formen av mer övergripande riktlinjer för fakultetsvis utformade handlingsplaner,
- att en omsorgsfull genomgång sker av beslutsorganisationen inom universitetet samt uppbyggnaden av och arbetsfördelningen mellan administrationen på central nivå och fakultetsnivå,
- att gemensamt med företrädare för studentkårerna görs en översyn av formerna för samverkan med studenterna,
- att ett representativt sammansatt beredningsorgan återskapas för det övergripande kvalitetsarbetet,
- att en samordning sker inom den gemensamma förvaltningen av enheten för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling samt den särskilda funktionen för lednings- och kompetensutveckling samt
- att ett systematiskt samarbete utvecklas på ledningsnivå mellan Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola.

Bilaga I

Förteckning över material till bedömargruppen

- Göteborgs universitets självvärdering som fastställdes av universitetsstyrelsen 1998-02-24, med bilaga
- Styrelsens självvärdering
- Gemensamma förvaltningens självvärdering

- Fakulteternas självvärderingar

- Studentkommitténs självvärdering

- Självvärderingar från utvalda institutioner:
 - Historiska institutionen
 - JMG
 - Företagsekonomiska institutionen
 - Enheten för logopedi och foniatri
 - Institutionen för klinisk neurovetenskap
 - Institutionen för särskilda specialiteter
 - Matematik och datavetenskap
 - Zoologiska institutionen

- Visionen
- Målboken
- Fördjupad anslagsframställning 1997–99
- Årsredovisning 1995–1996
- Årsredovisning 1997
- Verksamhetsplan för 199 –1999 och anslagsfördelning för 1997
- Verksamhetsplan för 1997–1999 (reviderad) och anslagsfördelning för 1998
- Kvalitetsutvecklingsprogram m.fl. handlingar, bl.a.
- Pedagogiskt handlingsprogram
- Kvalitetssäkringssystemet
- Vissa skrifter från Kvalitetsdelegationen
- CRE-rapporten
- Förteckningen över projektmedel

- Anvisningar till utländska opponenter m.m.
 - Anvisningar till sökande och sakkunniga
 - Organisations- och delegationsordningen 1997
 - Jämställdhetsprogrammet
 - Ledningsprogrammet
 - HSGU-remisen
-
- Report of the Evaluation Panel on the Research of the Göteborg Faculty of Medicine 1996.
 - The faculty of science, Göteborg University. Evaluation of research, teaching and administration 1997.

Bilaga 2

Översiktsschema för Högskoleverkets bedömargrupp 4–7 maj 1998

Måndag 4 maj

- 08.30–10.00 Rektor, prorektor kvalitetsenheten
- 10.00–12.00 Universitetsråd Björn Järbur, Sven Lindvall, Marianne Dahlqvist, Silas Gustafsson, Lars Nilsson
- 12.00–13.00 Lunch
- 13.00–14.15 HUMFAK dekaner och ledning
- 14.30–15.30 Besök vid Historiska institutionen
- 15.45–16.45 KONSTFAK dekaner och ledning
- 17.30 Träff med delar av GU:s styrelse: ordförande och övriga externa ledamöter
- 19.00 GU bjuder på middag för Högskoleverket

Tisdag 5 maj

- 08.30–09.30 SAMFAK dekan och ledning
- 09.30–10.30 Soc. vetensk. sekt dekan och ledning
- 10.45–11.45 Besök vid JMG
- 12.00–13.00 Lunch
- 13.00–14.00 Handelshögskolan dekan och ledning
- 14.15–15.15 Besök vid Företagsekonomiska institutionen
- 15.30–16.00 Ference Marton, professor
- 16.00–17.00 Omvärldsrel. kontakter: Lars Nordström
- 17.15 Träff med studenterna
- 18.30 Buffé Högskoleverket och studenter

Onsdag 6 maj

08.30–09.30 ODONTFAK dekaner och ledning

09.45–10.45 MEDFAK dekaner och ledning

11.00–12.00 HSGU-remissen,

12.00–13.00 Lunch

13.00–14.30 MAT/NAT dekaner och ledning

15.00–17.00 Besök vid Institutionen för fysik

Kvällen för eget arbete

Torsdag 7 maj

08.30–09.30 Utbildningsvetenskapliga sektionen dekaner och ledning

09.45–10.45 Besök vid Institutionen för ämnesdidaktik

11.00–12.00 LUN

12.00–13.00 Lunch

13.00–13.45 Höskoleverket enskild överläggning

14.00–16.00 Uppsummering, rektor, prorektor, Kvalitetsenheten

Högskoleverkets rapportserie

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Bilagor:

- Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
- Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R

Grundskollärautbildningen 1995

Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R

Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling

Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R

Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R

Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen

Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R

Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Skändalsinstitutet

Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R

Kvalitetsarbete vid universitet och högskola

Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R

Vårdutbildningar i högskolan – En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R

Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95

Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R

Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området – En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R

The National Quality Audit of Higher Education in Sweden

Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R

Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R

Kriterier för benämningen universitet – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R

Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R

Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report

Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R

Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås

Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R

Examensrättsprövning – Uppföljning av teologisk utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping

Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad

Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R

Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon

Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R

Högskola på Gotland

Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R

Rätt att inrätta professurer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Kalmar, Karlstad, Växjö, Örebro samt Mithögskolan och Mälardalens högskola

Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 – Kortversion

Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R

Förslag till meritvärdering vid urval på betyg – Högskoleverkets förslag till meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.

Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R

Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen

Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R

Quality Audit of Uppsala University

Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R

Tillsynsrapport – Förfarande med inaktiva doktorander

Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R

Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala

Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten

Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R

Högskoleutbildningar inom vård och omsorg – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R

Examensrättsprövning – Läroutbildning vid högskolorna i Borås och Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro

Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R

Kvalitet och förändring

Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R

Rekryteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Södertörns högskola

Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R

Examensrättsprövning – Grundskolläroexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Företagsekonomiska Institutet, Stockholms Musikpedagogiska Institut och Högskolan i Gävle/Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R

Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre folkhögskolor

Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R

Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96

Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R

Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version of Annual Report

Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R

Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion

Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens högskola

Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Musikhögskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet

Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar

Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R

Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan – Examensrättsprövning

Högskoleverkets rapportserie 1997:26 R

Uppföljning av resurstilldelningsystemet för grundläggande högskoleutbildning – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R

Bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:28 R

Läkarutbildningen i Sverige – hur bra är den?

Bilagor:

- Självvärdering och extern bedömning
- Vad säger studenterna om läkarutbildningen?
- Vad säger AT-läkare, handledare och examinatorer om läkarutbildningen?

Högskoleverkets rapportserie 1997:29 R

Apotekarutbildningen vid ytterligare en högskola? – Ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:30 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mithögskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:31 R

Gymnasieläroexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mithögskolan – Examensrättsprövning

Högskoleverkets rapportserie 1997:32 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Bilagor:

- Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
- Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 1997:33 R

Konstnärlig högskoleexamen i konst och design vid fem hantverkskolor – Examensrättsprövning

Högskoleverkets rapportserie 1997:34 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Konsthögskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:35 R

Examensmål för läroexamina

Högskoleverkets rapportserie 1997:36 R

Rätt att inrätta professurer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Halmstad, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan i Örebro, Idrottshögskolan samt Mithögskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:37 R

- Magisterexamensprövning vid elva högskolor
– Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:38 R
- Examinationen i högskolan – Slutrapport från
Högskoleverkets examinationsprojekt
Högskoleverkets rapportserie 1997:39 R
- Tillväxt och växtvärk – Uppföljning av magisterexamens-
rätt på medelstora högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:40 R
- Kvalitetsarbete – ett sätt att förbättra verksamhetens
kvalitet vid universitet och högskolor. Halvtidsrapport för
granskningen av kvalitetsarbetet vid universitet och
högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:41 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl.
Tekniska högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:42 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Stockholms universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:43 R
- Kvinnor och män i högskolan – från gymnasium till
forskarutbildning
1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:44 R
- Magisterexamen söker identitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:45 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Högskolan i Skövde
Högskoleverkets rapportserie 1997:46 R
- Hur står det till med kvaliteten i högskolan?
Högskoleverkets rapportserie 1998:1 R
- De första 20 åren – utvecklingen vid de mindre och
medelstora högskolorna sedan 1977
Högskoleverkets rapportserie 1998:2 R
- Quality Audit of Mid-Sweden University College
Högskoleverkets rapportserie 1998:3 R
- Särskilda utbildningsåtgärder – vad blev det av dem?
En uppföljningsstudie av vissa särskilda utbildnings-
åtgärder inom högskolan som finansierats med
arbetsmarknadspolitiska medel, enligt regeringens
uppdrag.
Högskoleverkets rapportserie 1998:4 R
- ”En utmärkt möjlighet att byta karriär”
NTFSUX-satsningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:5 R
- ”Bara jag får chansen att få visa vad jag kan”
Satsningen på aspirantutbildningen – vad blev det av
den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Karolinska Institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:7 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskoleverkets rapportserie 1998:8 R
- Magister- och kandidatexamen i huvudämnen inom vård
och omsorg
Högskoleverkets rapportserie 1998:9 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Konstfack
Högskoleverkets rapportserie 1998:10 R
- Högskola i dynamisk utveckling – fyra högskolors
förutsättningar att bli universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:11 R
- Kan kiropraktor- och naprapatutbildningar inordnas i
den statliga högskolan? En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1998:12 R
- Women and men in higher education – from upper
secondary to postgraduate training 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1998:13 R
- Diakonivetenskap vid Ersta Sköndal högskola –
Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:14 R
- Värdering & erkännande av utländsk högskoleutbildning,
principer och metodik
Högskoleverkets rapportserie 1998:15 R
- Utbildning och forskning för strategisk internationalise-
ring. Redovisning av ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid SLU
Högskoleverkets rapportserie 1998:17 R
- Sjöbefälsutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1998:18 R
- Sjöbefälsutbildning vid Comet AB – Examensrätts-
prövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Chalmers tekniska högskola
Högskoleverkets rapportserie 1998:20 R
- Forsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet
vid universitet och högskolor – Utgångspunkter samt
angrepps- och tillvägagångssätt för Högskoleverkets
bedömningsarbete
Högskoleverkets rapportserie 1998:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Teaterhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1998:22 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1997
Högskoleverkets rapportserie 1998:23 R
- Swedish Universities & University Colleges 1997 –
Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1998:24 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1997 –
Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1998:25 R

Rapporter i Högskoleverkets rapportserie
speglar Högskoleverkets officiella inställning.

Högskoleverkets rapportserie 1998:26 R
ISSN 1400-948X
ISRN HSV-R--98/26--SE

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.